

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

SUCCESSIERECHTEN

De wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel, ook eenheidswet genoemd, heeft tijdens de laatste maanden heel wat beroering doen ontstaan.

Zekere bepalingen van deze wet bleven echter bijna onopgemerkt. Dit is bijvoorbeeld het geval met artikel 121 waarbij de successierechten met een tiende verhoogd worden, en dit op permanente wijze. Deze verhoging is van toepassing op de sterfgevallen die plaatsgrijpen vanaf 1 maart 1961.

Het bedrag van de successierechten vertegenwoordigt weliswaar slechts een klein deel van de globale fiscale ontvangsten (1950 miljoen voor het dienstjaar 1960 op een totaal van ongeveer 103 miljard), zodat de opbrengst van de tariefverhoging van deze belasting slechts een relatief belang heeft voor de openbare Schatkist. Desniettemin is het vraagstuk van de successierechten van aard de aandacht gaande te houden, zowel wat betreft de grondslag als het bedrag ervan.

Grondslag van de successierechten.

Alhoewel het eigenaardig kan lijken, zijn de successierechten, in tegenstelling met de meeste belastingen die wij thans kennen, geen schepping van de moderne tijden, geen product van de sociale revolutie van de 19e eeuw. De Egyptenaren kenden reeds het successierecht en in het jaar 6 na Jesus Christus, voerde keizer Augustus bij de Romeinen een belasting in van het twintigste deel op de successies, uitgezonderd voor de naaste bloedverwanten. Deze belasting werd overgenomen door de feodaliteit als voorwaarde van een bevestiging, die bij iedere overgang door overlijden noodzakelijk was. In december 1703, voerde Lodewijk XIV in Frankrijk het recht van de honderdste penning in op de overgangen van onroerende goederen in eigendom of in vruchtgebruik, met uitzondering nochtans van de successie in rechte lijn, door deze voor te stellen als het loon voor de inschrijving, formaliteit die schijnbaar ingevoerd was om de bekendmaking van deze overgangen te verzekeren. Door de Franse Revolutie behouden onder de vorm van registratierecht (wet van 22 frimaire, jaar VII), werden de successierechten in de Nederlanden — waarvan België toen deel uitmaakte — definitief bekrachtigd door de wet van 27 december 1817.

Deze wet heeft ingevoerd :

1) een successierecht op de netto-activa die nagelaten worden door iedere overledene die het Koninkrijk bewoont, uitgezonderd indien de successie in rechte lijn verkregen wordt ;

2) een overgangsrecht op de waarde van de in het Koninkrijk gelegen onroerende goederen die door iedere overledene, die het Koninkrijk niet bewoont, nagelaten worden.

De politieke en economische gebeurtenissen tijdens de jaren 1846 tot 1848 brachten de Regering ertoe — toen reeds ! — zich nieuwe fiscale bronnen te verschaffen door de afschaffing van de vrijstelling ten gunste van de rechte lijn. Het verzet was buitengewoon hevig en er werd een overeenkomst bereikt omtrent een minnelijke schikking : voor de successies in rechte lijn werden alleen de onroerende goederen en de hypothecaire schuldvorderingen aan de belasting onderworpen.

De tragische toestand van de openbare financiën na de oorlog 1914-1918 rechtvaardigde de invoering van nieuwe fiscale lasten en, in het bijzonder de afschaffing van het gunstregime, ingesteld voor de overdrachten in rechte lijn. Sindsdien zijn deze, zoals alle overdrachten bij overlijden, aan het successierecht onderworpen. Van de andere kant werden de tarieven aanzienlijk verhoogd ; tot dan toe eenvoudig proportioneel, werden zij progressief per schijf.

Deze wijzigingen werden practisch zonder horten of stoten verkregen.

Zij waren het gevolg van de evolutie van de opvattingen, tegelijk over de gegrondheid van erfenissen en over het begrip van successierechten, evolutie die haar oorsprong vindt in de werken van de Franse filosofen van de 18e eeuw, maar die duidelijker naar voren komt in de loop van de 19e eeuw.

Montesquieu heeft gezegd « que la loi naturelle ordonne aux pères de nourrir leurs enfants, mais qu'elle n'oblige pas à les faire héritiers ; que le droit que les enfants ont de succéder à leurs pères n'est pas une conséquence de la loi naturelle ». (De l'Esprit des lois, Boek XXVI, hoofdstuk 6).

De opkomst van de socialistische leerstellingen in de 19e eeuw opende het tijdperk van de verwoede kritieken op de erfenissen. Betreft het, in Frankrijk, Louis

Blanc, Bazard, Buret, betreft het, in Duitsland, Marx en Engels, betreft het, in België, Vandervelde en Des-tree, allen — indien zij niet heel gewoon de afschaffing van de erfenis eisen — willen het successierecht tot progressieve onteigening van de vermogens aanwenden. In Engeland is Stuart Mill — die nochtans niet opgenomen wordt in de stroming van de socialistische gedachte — eveneens tegen de erfenis gekant. In 1946 verklaarde de kanselier van de Schatkist van Engeland in zijn « Budget Speech » dat naar zijn mening: « een successie van middelmatige belangrijkheid een billijke reserve is voor de weduwe van de overledene en voor de personen ten laste. Een belangrijke erfenis anderzijds dient, naar ik meen, geen aanvaardbaar sociaal doel en schijnt thans zelfs een weinig ongepast. »

Dit alles verklaart hoe het komt dat na de eerste wereldoorlog een onweerstaanbare stroming werd vastgesteld, enerzijds, naar de beperking van de erfenissen en, anderzijds, naar de massale verhoging van de successierechten.

In België was het ten andere dezelfde wet van 11 oktober 1919 die het recht van erfopvolging in de zijlinie tot de vierde graad beperkt heeft, die het successierecht op gans het vermogen, dat in rechte lijn verkregen wordt, ingevoerd heeft en tenslotte — hetgeen voordien krachtig becritiseerd werd — die de progressiviteit van de tarieven ingesteld heeft.

De evolutie, die zich in de loop der tijden aldus voorgedaan heeft, maakt het bepalen van de huidige grondslag van de successierechten enigszins lastig.

Deze belasting kan men beschouwen, zoals de Romeinen, de feodalen, Lodewijk XIV en zelfs de Wetgevers van de Frans Revolutie, als de prijs voor de bescherming die de Staat verleent aan de uitoefening van de overdracht bij overlijden, al dan niet bij testament. Deze opvatting is echter voorbijgestreefd of alleszins onvoldoende geworden, daar zij noch de beperking van de erfenis tot de naaste bloedverwanten, noch de hoge tarieven die thans in alle landen geëist worden voor de overdrachten in de zijlinie en zelfs voor de overdrachten in rechte lijn, zou kunnen rechtvaardigen.

In werkelijkheid hebben andere opvattingen de eerste rechtvaardiging van de successierechten aangevuld.

Volgens sommigen moet aan deze belasting het karakter van een deelneming van de Staat in de erfenis toegekend worden. Dit standpunt werd zeer goed geconcretiseerd door de Kanselier van de Schatkist, sir William Harcourt, in een verklaring afgelegd voor het Lagerhuis in 1894: « Het recht van de Staat op een deel van het erfelijk patrimonium komt vóór dat der andere betrokkenen. De natuur geeft de mens geen enkele macht over zijn aardse goederen na het einde van zijn bestaan... Bij een successie trekt de Staat eenvoudig zijn deel er af, en de erfgenamen krijgen het overige... Zij hebben nooit recht gehad op meer ». (1)

Het spreekt vanzelf dat deze radicale opinie niet algemeen aanvaard wordt. Maar hoe het ook zij, in de landen die, zoals het onze, een progressieve belasting hebben, die gevestigd is op grond van het aandeel, dat iedere erfgenaam of legataris verkrijgt, wordt het successierecht uitgelegd als een belasting die de verrijking van de erfgenaam treft, verrijking die bekomen wordt zonder werk en zonder inspanning. Men verklaart aldus de trapsgewijze stijging van de tarieven volgens de graad van verwantschap tussen de erfgenamen en legatarissen en de overledene, alsook de progressiviteit van de belasting. Het komt er vooral op aan binnen de juiste perken te blijven.

Tarieven van de successierechten.

In België worden de tarieven van de successierechten in 1919 als volgt vastgesteld: van 1 tot 5 t.h. in rechte lijn, van 2 tot 10 t.h. tussen de echtgenoten zonder kinderen noch gemeenschappelijke afstammelingen, van 5 tot 25 t.h. tussen broeders en zusters, van 6 tot 30 t.h. tussen ooms of tantes en neven of nichten, van 7 tot 35 t.h. tussen grootooms of groottantes en achterneven of achternichten, en 10 tot 50 t.h. tussen alle andere personen.

In de loop der jaren werden deze tarieven gevoelig verhoogd. Sinds de verhoging die uitgevaardigd werd bij de wet van 14 februari 1961, gaan zij van 1,40 tot 15,40 t.h. in rechte lijn, van 6,60 tot 30,80 t.h. tussen echtgenoten zonder kinderen of gemeenschappelijke afstammelingen, van 12,10 tot 63,80 t.h. tussen broeders en zusters, van 14,30 tot 67,10 t.h. tussen ooms of tantes en neven of nichten, van 16,50 tot 69,30 t.h. tussen grootooms of groottantes en achterneven of achternichten en van 19,30 tot 72,60 t.h. tussen alle andere personen.

Er mag nochtans niet uit het oog verloren worden, enerzijds, dat de belasting progressief per schijf is en, anderzijds, dat er in rechte lijn een abatement van 100.000 F. per erfgenaam voorzien wordt, abatement dat verhoogd wordt voor de minderjarige kinderen met 20.000 F. voor ieder jaar dat nog moet verstrijken vóór hun meerderjarigheid.

Vermits België een land is van kleine en middelmatige vermogens, worden de maxima tenslotte zelden toegepast. De gemiddelde aanslagvoet ligt merkkelijk onder deze maxima, wat door volgende voorbeelden aangetoond wordt. (2)

Voor een netto-erfdeel van 1.000.000 F. is het gemiddeld tarief van de successierechten sinds 1 maart 1961, 3,40 t.h. in rechte lijn, 8 t.h. tussen echtgenoten zonder gemeenschappelijke kinderen, 13,20 t.h. tussen broeders en zusters en 20,60 t.h. tussen kozijs en niet verwante personen.

Wanneer het netto-deel 5.000.000 F. bedraagt, is de gemiddelde voet 6 t.h. in rechte lijn, 13 t.h. tussen echtgenoten zonder gemeenschappelijke kinderen, 24 t.h. tussen broeders en zusters en 31,60 t.h. tussen kozijs en niet verwante personen.

Tenslotte, indien het netto-deel 10.000.000 F. bedraagt, zijn de gemiddelde aanslagvoeten de volgende: 8,80 t.h. in rechte lijn, 18,60 t.h. tussen echtgenoten zonder gemeenschappelijke kinderen, 36,50 t.h. tussen broeders en zusters en 44 t.h. tussen kozijs en niet verwante personen.

Zelfs tot hun juiste verhoudingen teruggebracht zijn deze gemiddelde aanslagvoeten, het dient toegegeven, zeer hoog. Anderzijds werden door achtereenvolgende verhogingen overdreven marginale aanslagvoeten bereikt. Het is dan ook niet zonder verbazing dat men de Belgische verslaggever bij het Congres der openbare Financiën te Zurich in 1960 hoort voorstellen de opbrengst van de successierechten in België met een miljard F. te verhogen door de werkelijke aanslagvoeten toepasselijk op de erfdelen van 1 miljoen en meer, die verkregen worden in rechte lijn, en op de erfdelen van 500.000 F. en meer, die in de zijlinie verkregen worden, te verdubbelen (Max Frank, Belastingaanslag op het vermogen, 1960). Deze verdubbeling zou leiden tot aanslagvoeten, die buitensporig schijnen volgens de huidige mentaliteit in ons land, waar men

ondanks alles een zekere eerbied voor de private eigendom behoudt. De suggestie lijkt ons dan ook moeilijk aanvaardbaar.

*W. DE CLERCQ,
Oud-Minister-Onderstaatssecretaris
voor de Begroting.*

(1) In België, werd een amendement op een wetsontwerp —

nadien de wet van 2 juli 1930 geworden — dat inzonderheid tot doel had rechten te innen voor een bedrag dat gelijk is aan het kindsgedeelte, voor hetgeen in rechte linie boven de 15 miljoen aanvaard wordt, na een hartstochtelijk debat verworpen (Parl. Hand. zittijd 1929-1930, blz. 2017 en volgende).

(2) Voor het bepalen van deze gemiddelde percentages werd er geen rekening gehouden met het speciaal abbatement voor de minderjarige kinderen, noch met de belastingsvermindering die toegestaan wordt aan de erfgenaam of legataris voor de kinderen die hij heeft op het ogenblik dat hij de erfenis verkrijgt (in principe 2 t.h. per kind).

EDMOND PICARD WERD 125 JAAR GELEDEN GEBOREN

Zucht naar onbaatzuchtig kennen siert vooral de jeugd: al te vaak gaat deze schone eigenschap te loor zodra men als volwassene door familie- en beroepszorgen opgeslorpt wordt. Jammer genoeg ontsnapt de jurist evenmin aan deze betreurenswaardige gang van zaken: niet zelden gaan velen op in een af andere specifieke rechtstak, waarvan de uitdieping natuurlijk onmisbaar is, doch zonder nog die spontane drang naar nader weten, al betrof die slechts het rechtsfenomeen zelf, aan de dag te leggen.

Hun moge het voorbeeld van Edmond Picard voor ogen gesteld worden, de grote Belgische rechtsgeleerde, die op 15 december 1836, thans iets meer dan 125 jaar geleden, te Brussel geboren werd. Schaars zijn zij, die als hij het recht, hun leven lang, gediend hebben in de onwrikbare overtuiging hierbij een hogere zending te volbrengen. Volgens Picard mocht het objectief recht, dus gezien als een geheel van buiten de rechtsonderhorigen staande regels, die met dwang kunnen tenuitvoer gelegd worden, niet herleid worden tot een loutere techniek, erger, tot een foltertuig, waarmee de sterke de zwakke onderdrukt. Als einddoel moet het recht integendeel de wereld der mensen volmaken en meer geluk brengen.

Deze opvattingen zwemen op het eerste gezicht naar de theorieën van het natuurrecht, dat, onverschillig of het constanten zoekt te bepalen tussen de onderscheiden bestaande rechtsorden, ofwel boven deze laatste wil uitstijgen door algemeen geldende beginselen af te leiden uit de openbaring of de menselijke rede zonder meer, het geloof huldigt in een beter recht, wortelend in de natuur. Deze «natuur», die door de aanhangers van het traditionele natuurrecht aangeprezen wordt als richtsnoer bij ons handelen, is volgens hen waar te nemen in de buitenwereld of sluimert in de menselijke geaardheid zelf.

In de 19de eeuw komt men, onder invloed van het opkomend positivisme, in opstand tegen het natuurrecht, onder welke vorm ook, omdat, zoals bv. Friedrich von Savigny (1779-1861), de stichter van de «Historische School» het uitdrukt, «het recht, telkens voortvloeiende uit naar tijd en plaats verschillende verhoudingen, naar zijn aard verschillend moet zijn».

Heeft Picard met zijn schijnbaar idealisme dan terug aangeknoopt met wat door de vooruitstrevende rechtsgeleerden van zijn tijd afgezworen was? Stellig niet. Zijn idealisme is, zo men wil, realistisch, want zijn streven naar «beter recht» grondt hij niet op utopieën. In zijn rechtsfilosofisch standaardwerk «Le droit pur» en in zijn novelle «La Forge Roussel» (1881), waarin hij eigen denkbeelden in de mond legt van een bejaarde rechter met rust, rekent hij af met de zogenaamde «weldadige natuur», naar wier wet zou moeten geluisterd worden. In vermelde novelle klinken 's rechters woorden met pathetische aandrang:

«Wel zo! Het natuurrecht houdt voor de natuur in te volgen door de monogamie aan te bevelen, wanneer

de natuur slechts de voortplanting van de soort op het oog heeft en om dit doel te bereiken in eenieder harts-tochten gestort heeft, die niets tot dusver volledig heeft kunnen bedwingen. Het natuurrecht stelt als beginsel de eerbied voor het menselijk leven, wanneer allerhande rampen het bewijs leveren dat de natuur zich zoveel om de mensen bekreunt als om insecten. En het eigendomsrecht, dat aan de enen goederen toekent, die de anderen hen (volgens hun «natuur») voortdurend betwisten?»

Picard weigert die «natuur» te huldigen als leidinggevende factor in de samenleving. Daarom kan er van geen natuurrecht sprake zijn: het begrip maakt een «contradictio in terminis» uit. In feite is het rechtsverschijnsel, gezuiverd van alle overbodige bestanddelen, de uitdrukking van de strijd van de mens tegen de «natuur».

Door aldus een van de voornaamste wezenstrekken van het rechtsbegrip te kenschetsen, schaaft Picard zich bij de positivistische rechtswijzgeren. Zijn geloof aan hogere waarden blijft echter onaangetast, want de strijd van het positief of werkelijk geldend recht wordt gevoerd in naam van een ideaal van sociale rechtvaardigheid. Dit kan, naar hij hoopt, tot een toestand leiden, waarin het positief recht, ontdaan van zijn meest typisch element: de dwang, de weerspiegeling zal zijn van elke verzuchtingen.

* * *

Het onbevangen denken, de eerlijke bezinning over wat in hemzelf en in de buitenwereld omgaat, adelt de mens, zelfs al slaagt hij er niet in absolute waarheden te ontdekken. Icaros heeft het vernuft en de moed opgebracht om van de begane grond op te stijgen naar hogere regionen, doch de zonnestralen hebben de was van zijn kunstvleugels doen smelten en zijn neerstorten bewerkt. In de loop van zijn lange leven (hij overleed op 19 februari 1924 te Dave, in de provincie Namen op 87-jarige leeftijd), heeft zich bij Picard die tragische, maar vaak bij superieure figuren voorkomende evolutie voltrokken van hoop en vertrouwen in de samenleving, tot twijfel aan de menselijke vermogens en tot berusting in eigen en andermans onvolkomenheid. Later belandt hij immers in een vage, mystieke bewondering voor de voor hem raadselachtig gebleven cosmos (cfr. «La Philosophie de l'à peu près»).

Vaagheid en mystiek, twee aspecten van Picard's persoonlijkheid, die nochtans allerminst als kenschetsend kunnen gelden voor een jurist, begiftigd met een zin voor de werkelijkheid als hij. Steeds heeft hij intens de polsslag van het leven gevoeld, nooit heeft hij zich willen opsluiten in zijn eigen gedachtenkring. Daarom is zijn zoëven aangehaald scepticisme te beschouwen als een uiting van ontgoocheling van de ouder wordende man over kleinzieligheid en onbegrip, als een moment van inzinking van een moe geworden strijder.

Want Picard heeft zich een strijder bij uitnemendheid getoond. Samen met zijn broer Emile zou hij, on-

middellijk na beëindiging van zijn middelbare studiën, als matroos aanmonsteren voor een avontuurlijke zee-tocht van bijna twee jaar, waarna hij de graad verkreeg van tweede luitenant ter lange omvaart.

Zijn strijdersaard zou zich pas ten volle manifesteren als hij advokaat was. Als pleiter zou hij trouwens een legendarische faam verwerven: zijn betogen vormden een zelden bereikte harmonie van fraaie woordkeuze en sobere precisie. Aanvankelijk zou ook hij kennis maken met het empirisch recht onder zijn meest platvloerse gedaante, het alledaagse «routine»-gedoe: «piteuse et machinale besogne» zou hij zijn bedrijvigheid der eerste baliejarren heten in zijn «Confiteor». In die periode, meer bepaald in 1866, liet de opgedane ervaring hem toe een weerklankvindend werkje te publiceren in samenwerking met G. Duchaine: «Manuel de la Profession d'Avocat». Het misprijzend Duitse gezegde indachtig: «Ein Jurist, der nur ein Jurist ist, ist ein armes Ding», zou zijn belangstellings sfeer inzake recht zich verruimen, in die zin dat hij algemene en tegelijk grondiger beschouwingen zou wijden aan het juridisch fenomeen. De vele publicaties, hieraan besteed, zijn bezwaarlijk te bestempelen als theoretisch, in de pejoratieve bijbetekenis van hypothetisch of wereldvreemd. Zijn rechtstheorieën, of liever leerstelsels, zijn een vrucht van aandachtige waarneming, zij maken als het ware «gekrystalliseerde praktijk» uit.

* * *

Dit helder inzicht in de bestaande rechtsorde is hem buitengewoon nuttig geweest bij de ontzaglijke taak, die hij op zich genomen had, wanneer hij in 1878 de grondslag legde van «Les Pandactes belges», een overzicht van de Belgische wetgeving, doctrine en rechtspraak, dat een omwenteling teweegbracht in de bibliografie van het recht. In 1912 verwierven de «Pandectes» de vijfjaarlijkse prijs voor Sociale Wetenschappen. Benevens deze reusachtige onderneming, richtte Picard in 1888 de «Pandectes périodiques» op, een verzameling van rechtspraak, wetten en rechtsleer. Evenals de hoger vermelde, nam deze verzameling geweldige afmetingen aan. Ten slotte stichtte Picard in 1881 het «Journal des Tribunaux».

Van onschatbare betekenis is de «ontdekking» door Picard van de zogenaamde intellectuele rechten: hiermee vulde hij een duidelijke leemte aan in de klassieke driedieledige indeling van het Romeinse recht in persoonlijke, zakelijke en verbintenissenrechten. De «ontdekking» van deze nieuwe categorie subjectieve rechten was voorafgegaan door het in het licht zenden van de studie «Brevets d'invention et de contrefaçon industrielle» (1866), in samenwerking met Xavier Olin, en van de «Code général des Brevets d'invention» (1883), een vergelijkende lijst en analyse van de verschillende wetgevingen ter zake.

Het is onbegonnen werk in een beknopt bestek als dit een naar volledigheid trachtend overzicht te geven van Picard's geschriften over facetten van het positief recht. En wanneer wij ons bovendien beperken tot een schets van zijn betekenis als rechtsgeleerde, doen wij onvermijdelijk onrecht aan zijn bedrijvigheid als letterkundige, kunstkenner en politicus.

* * *

De letterkundige had een bekoorlijke, boeiende schrijftrant en bereikte onbetwistbare hoogtepunten in novellen als het reeds aangehaalde «La Forge Rousset», «L'Amiral» en «Le Juré». Zijn geestdrift voor het recht schemert echter overal door, te veel zelfs, meende o.m. Francis Nautet, die Picard in zijn «Histoire des lettres belges d'expression française» vergeleek met «un amant pris entre deux maîtresses

(nl. de literatuur en het recht), et qui parle trop souvent de l'une à l'autre». Als scheppend kunstenaar schreef Picard ook toneelstukken, waarvan vooral «Ambidextre journaliste» (1904) een vleierende bijval verwierf.

Voor alle kunstuitingen, in het bijzonder voor nieuwere strekkingen, koesterde Picard de grootste belangstelling: in 1883 stichtte hij het tijdschrift «L'Art moderne», waarin hij een sociale en naderhand ook een nationale kunst voorstond. Dit laatste lijkt trouwens normaal voor de «apostel» van «l'âme belge», zoals men hem soms heette.

Waarom die toenaam te danken is? Aan de overtuigdheid, waarmee hij de Belgische eenheid aangepredikt heeft en trachten te rechtvaardigen. Zijn opvattingen in dat verband komen voor de eerste maal voor in de «Revue encyclopédique Larousse», van 24 juli 1897. De dubbele etnische oorsprong van de Belgische bevolking maakt volgens Picard de grootheid van ons land uit. Gemeenschappelijke wezens-trekken der Belgen vindt hij o.m. in de zin voor maat, de werklust, de drang naar individualisme en in de neiging om «van het leven te genieten». De stelling van Picard bevat een dringende oproep tot samen-horigheid, doch het volgehouden geloof aan ingeelede of redelijk aan te nemen tegenstellingen, zowel van-wege Vlamingen als Walen, heeft tot heden toe de voor Picard gewenste toenadering tussen beide bevolkingsgroepen verhinderd.

* * *

Picard's strijdersaard en zin voor onafhankelijkheid zijn er de oorzaak van dat hij nooit heeft willen zwichten voor algemeen ingeankerde meningen der kringen, waarin hij verkeerde.

Zo had zijn rechtvaardigheidsgevoel hem overtuigd van de billijkheid der Vlaamse verzuchtingen. Eigenaardig genoeg wordt deze trek in de in het Frans verschenen biografieën over Picard, hetzij angstvallig verzwegen, ofwel slechts terloops aangehaald. Na de veroordeling te Brussel van de Vlaamse werkmanschoep in 1873, die geweigerd had de geboorte van zijn kind in het Frans aan te geven, verdedigde Picard in verbreking de rechten van de Vlaamse advocaten, die in deze zaak in het Nederlands gepleit hadden.

Bij de bespreking in de Senaat van de «Gelijkheids-wet», die het Nederlands als officiële taal op gelijke voet zou stellen met het Frans, sprak Picard als socialistisch senator voor Henegouwen, op 2 februari 1897, een diep doorvoelde, doch scherp gefundeerde rede uit, waarvan volgende treffende fragmenten wezen geciteerd:

«Een volk zijn taal ontrukken, is dit volk van zijn ziel beroven... Als gij de mens een andere taal oplegt dan de zijne, zal hij nog spreken, doch hij zal niet juist meer kunnen weergeven wat in hem omgaat... Het schijnt dat, om de oorspronkelijkheid van zijn leven en zijn gedachte te bewaren, een volk slechts gebruik kan maken van zijn moedertaal... De twee talen, zoals de twee volkeren, moeten worden behandeld volgens het beginsel van de elementaire rechtvaardigheid en het gezond verstand: de gelijkheid!... De Nederlandse rechtsgeleerden zouden verstomd staan, indien zij ons zo lang hoorden beraadslagen om te weten of het Nederlands een rechtstaal bezit, zij die hun wetten uitsluitend in deze oude, soepele en edele taal opstellen...»

Dergelijke argumenten zouden helaas ook thans nog aangevoerd kunnen worden tegenover zekere «ontwikkelden» van de andere taalgemeenschap.

Dr. Frank DE KEYSER

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 6 maart 1961.

Voorzitter : M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever : M. Wauters.
Advokaat-generaal : M. Dumon.

Besturen van een voertuig in staat van dronkenschap.
— Betekenis van de in artikelen 2-3, lid 1, van de wet van 1 augustus 1899 (gewijzigd door artikel 3 van de wet van 15 april 1958) gebruikte woorden: « 1,5 gram per duizend ».

De in artikelen 2-3, lid 1, van de wet van 1 augustus 1899, zoals het gewijzigd werd door artikel 3 van de wet van 15 april 1958, gebruikte woorden: « het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurt, ten minste 1,5 gram per duizend bedraagt » dienen in de betekenis van 1,5 gram alcohol per 1.000 milliliter en niet van 1.000 gram bloed te worden verstaan.

Procureur des Konings te Brugge t/ Theetaert.

Gelet op het bestreden vonnis, op 12 mei 1960 in hoger beroep gewezen door de correctionele rechtbank te Brugge;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 2-3, lid 1, van de wet van 1 augustus 1899, zoals het gewijzigd werd door artikel 3 van de wet van 15 april, 8 van het koninklijk besluit van 10 juni 1959 betreffende de bloedproef met het oog op het bepalen van het alcoholgehalte en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de wet van 15 april 1958,

doordat het bestreden vonnis verweerder heeft vrijgesproken wegens de telastlegging van voormeld artikel 2-3, lid 1, om de reden « dat uit de analyse van het bloed blijkt dat verdachte 1,56 gram alcohol per 1000 milliliter bloed had en dat slechts strafbaar is de aanwezigheid van 1,5 gram per 1000 gram bloed, hetzij gezien het soortgelijk gewicht van het bloed, 1,59 gram per 1000 milliliter bloed,

dan wanneer voormeld artikel enkel vereist dat het alcoholgehalte in het bloed 1,5 gram per duizend milliliter zou bedragen;

Overwegende dat, luidens artikel 2-3, lid 1, van de wet van 1 augustus 1899, zoals het gewijzigd werd door artikel 3 van de wet van 15 april 1958, wordt gestraft al wie op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt dat het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurt of geleidt, ten minste 1,5 gram per duizend bedraagt;

Overwegende dat sinds verscheidene jaren het gebruik ingevoerd werd het doseren van een stof in het bloed uit te drukken in de verhouding: gram van die stof en liter bloed; dat zulks bijzonder het geval is wanneer het er op aankomt de hoeveelheid alcohol in het bloed uit te drukken, zoals uit verscheidene wetenschappelijke werken blijkt;

Overwegende dat de woorden « het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurde tenminste 1,5 gram per duizend bedraagt » in die gebruikelijke wetenschappelijke betekenis dienen verstaan te worden;

Overwegende derhalve, dat moet worden aangenomen

men dat, bij het aanwenden van de bovenaangehaalde bewoordingen, de wetgever noodzakelijk verwezen heeft naar hun aldus bepaalde betekenis;

Overwegende dat het verslag van de Commissie van Justitie van de kamer der volksvertegenwoordigers bevestigt dat zulks wel het inzicht van de wetgever was;

Dat inderdaad, waar zij in haar verslag bijzonder onderzoekt of « het percentage van 1,5% niet overdreven is », zij in de volgende termen vaststelt dat: « Volgens deskundigen wijzen 3 tot 4 gram alcohol per liter bloed op kennelijk en volslagen dronkenschap. Een hoeveelheid van 0,7% alcohol per liter bloed kan reeds lichte stoornissen veroorzaken, terwijl een percentage van 1,05% iemand ongeschikt maakt om een voertuig te besturen. »

Dat hieruit volgt dat het bestreden vonnis onwettig beslist heeft dat krachtens artikel 2-3, lid 1, van de wet van 1 augustus 1899, zoals het gewijzigd werd door artikel 3 van de wet van 15 april 1958, slechts strafbaar was de aanwezigheid van 1,5 gram alcohol per 1000 gram bloed;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis;

beveelt dat melding van onderhaving arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing; veroordeelt verweerder tot de kosten;

verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Kortrijk, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 7 september 1961.

Eerste voorzitter : M. Giroul.
Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.
Advokaat-generaal : M. Delange.

Advokaten : Mrs. Pirson en della Faille d'Huyse.

Hoger beroep tegen een vonnis van de vrederechter, waarbij een betwisting over de ontvankelijkheid verworpen en een onderzoeksmaatregel bevolen wordt.
— Werking van het hoger beroep.

Het hoger beroep dat in algemene bewoordingen ingesteld wordt tegen een vonnis, dat een betwisting betreffende de ontvankelijkheid van de eis verwerpt en dat over de grond voorbereidend is, maakt slechts de vraag der ontvankelijkheid en niet de feitelijke inhoud der zaak bij de rechter in hoger beroep aanhangig.

Kiekens t/ Willaerts.

Gelet op het bestreden vonnis, op 26 november 1957 door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel in hoger beroep gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 31, 443 en 452 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering,

doordat het bestreden vonnis het hoger beroep van verweerder en het tussenberoep van aanlegger aangekend tegen het enig vonnis door de vrederechterbank

van het kanton Sint-Jans-Molenbeek op 24 september 1956 gewezen (v.g.), ontvangen en dit vonnis vernietigd heeft, dan wanneer dit vonnis, dat er zich toe beperkte alvorens recht te spreken een expertise te bevelen en over de grond niet vooraf oordeelde, louter voorbereidend was, dat hoger beroep tegen een voorbereidend vonnis slechts ontvankelijk is wanneer het na het eindvonnis aangetekend wordt en samen met het hoger beroep hiertegen, en dat, dienvolgens, daar het hoger beroep van verweerder tegen dit enige vonnis niet na het eindvonnis en samen met het hoger beroep tegen dit vonnis ingesteld was, het niet kon ontvangen worden noch, dienvolgens, het tussenberoep :

Overwegende dat het vonnis waartegen beroep ongetwijfeld een definitieve, zij het dan impliciete beslissing behelsde nopens de door verweerder betwiste ontvankelijkheid van de vordering van aanlegger en, in zoverre, voor onmiddellijk hoger beroep vatbaar was ;

Overwegende echter, dat, voor het overige, door zich ertoe te beperken vast te stellen, dat de partijen in feite tegenovergestelde belangen hebben en, alvorens recht te doen, een expertise, te gelasten met, voor de aangeduide deskundige, de opdracht welke hij bepaald heeft, de eerste rechter zijn mening niet heeft laten blijken omtrent de gegrondheid van de eis, maar de maatregel welke hij beval beschouwd heeft als alleen bestemd om hem de elementen van beoordeling te verschaffen aan de hand waarvan hij definitief over het geding uitspraak kon doen ;

Dat aldus het beroepen vonnis, wat de grond betreft, louter voorbereidend was ;

Overwegende dat, om aan dit vonnis een interlocutoir karakter toe te kennen, het bestreden vonnis uitsluitend erop wijst, dat « de eerste rechter nagelaten heeft vooraf sommige fundamentele geschillen van juridische aard te beslechten, waarvan de voorafgaande oplossing onmisbaar blijkt om de deskundige een richtlijn te geven in de vervulling van zijn opdracht en om dit deskundig onderzoek dienstig te maken » ; dat uit deze overweging niet blijkt dat de gelaste onderzoeksmaatregel over de grond vooraf oordeelde ;

Overwegende dat het bestreden vonnis niet vaststelt en dat niet uit de stukken waarop het Hof acht vermag te slaan blijkt, dat de partijen of één van hen zich verzet hadden tegen het gelasten van een expertise door de eerste rechter vooraleer hij gezegde betwistingen beslecht had ; dat het vonnis waartegen beroep dienvolgens evenmin een definitieve beslissing over de grond behelsde ;

Overwegende dat het hoger beroep dat in algemene bewoordingen aangetekend wordt tegen een vonnis, dat een betwisting betreffende de ontvankelijkheid van de eis verwerpt en dat over de grond voorbereidend is, bij de rechter in hoger beroep slechts de vraag der ontvankelijkheid bij hem aanhangig maakt en de feitelijke inhoud der zaak bij hem niet aanhangig maakt ;

Overwegend dat door over de grond uitspraak te doen, na impliciet zoals de eerste rechter de overigens in hoger beroep niet betwiste ontvankelijkheid van de vordering van aanlegger aangenomen te hebben, het bestreden vonnis de in het middel aangeduide artikelen 31 en 452 van het wetboek van burgerlijke vordering geschonden heeft ; dat het middel dus gegrond is ;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, maar slechts in zover het het beroepen vonnis, in zake aanlegger tegen

verweerder gewezen, vernietigende, ten gronde jegens hen uitspraak doet ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerder tot de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel, in hoger beroep zetelende.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 21 november 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Auditeur : M. Maroy.

Advokaten : Mrs. Schöller en Verschelden.

Ministeriële beslissing machtiging verlenende tot het boren van een diepwaterput. — Afhankelijk stellen van bepaalde voorwaarden, strijdig met bepalingen van het B.W. — Mogelijkheid tot gedeeltelijke vernietiging.

1. *Is ontvankelijk het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van een besluit dat onwettige voorwaarden inhoudt die geen onafscheidbaar geheel vormen met andere voorwaarden in hetzelfde besluit vervat.*
2. *De door een uitdrukkelijke opdracht tot reglementering aan de Koning verleende macht tot beperking van de rechten, toegekend door de bepalingen van het B.W., dient door de administratieve overheid restrictief te worden opgevat.*

N.V. Belgische Margarine Unie t/ Belgische Staat
(Minister van Economische Zaken en Energie).

Arrest nr. 8966

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de artikelen 4 en 5 van het besluit dd. 16 mei 1958, waarbij de Minister van Economische Zaken de verzoevende partij machtiging verleent om een diepwaterput te boren ; dat dit besluit op 5 juni 1958 aan de verzoevende partij is betekend ;

Overwegende dat de verzoevende partij op 22 mei 1950 machtiging bekwam tot het aanleggen van een waterput met een dagelijks debiet van 600 m³ ter vervanging van een andere put, in de onmiddellijke nabijheid gelegen ; dat zij op 8 augustus 1957 machtiging aanvraag tot het aanleggen van een nieuwe waterput met een zelfde debiet ter vervanging van de bestaande put, waarvan het debiet ten gevolge van verzanding sterk was verminderd ; dat de Aardkundige Dienst, overwegende dat het aanleggen van deze put het hydrologisch evenwicht van de voedende waterlaag niet aantast, op 19 november 1957 een gunstig advies uitbracht ; dat, tijdens het onderzoek voorgeschieden bij artikel 7 van het besluit van de Regent van 12 juni 1947, tien geburen bezwaar inbrachten omdat zij vreesden dat de afgenomen hoeveelheid water het droogleggen van de put ten gevolge zou hebben ; dat, na gunstig advies van de bestendige deputatie van de provincieraad van Antwerpen, de Minister van Economische Zaken aan de verzoevende partij machtiging verleende om een diepwaterput aan te leggen te Merksem, Borrewaterstraat, 182, kadastrale aandui-

ding 263a, mits volgende voorwaarden zouden worden vervuld: de put zal ongeveer dertig meter diep zijn, een einddoormeter hebben van vierhonderd millimeter, en een maximumdebiet van zeshonderd m³ par dag (artikel 2), de installatie zal zodanig gebouwd zijn dat de totale diepte van de put en de opeenvolgende standen van het water gemakkelijk en met juistheid kunnen gemeten worden (artikel 3), de N.V. Belgische Margarine Unie zal voorafgaandelijk, binnen een straal van tweehonderd meter, de huidige grondwaterstand moeten verkennen, dit in samenwerking met de inwoners en op tegensprekelijke wijze en de resultaten van dit onderzoek ter kennis brengen van de Aardkundige Dienst (artikel 4), ingeval in het bovenbepaalde gebied de plaatselijke huishoudelijke putten, werkelijk ten gevolge van de pompingen verricht door de N.V. Belgische Margarine Unie, zouden droogkomen, dan zal deze firma de nodige schikkingen treffen om deze toestand te verhelpen (artikel 5);

Overwegende dat de tegenpartij inroept dat het beroep niet ontvankelijk is, daar het uitsluitend strekt tot de vernietiging van de artikelen 4 en 5, die voorwaarden opleggen welke onascheidbaar verbonden zijn aan de machtiging zelve; dat zij in dit opzicht voorhoudt dat de verzoekende partij de bestreden voorwaarden wil zien vernietigen, maar de verleende machtiging wil behouden en aldus « de Raad van State ertoe wil leiden, te zeggen dat de machtiging diende te worden toegekend aan andere voorwaarden dan deze bepaald door de Minister, hetgeen er op neerkomt de Raad van State uit te nodigen zijn beoordeling in de plaats van die van de Minister te stellen »;

Overwegende dat dit middel steunt op de bewering dat de verleende machtiging met de daaraan verbonden voorwaarden een geheel vormt dat niet kan gesplitst worden; dat het antwoord op dit middel van niet-ontvankelijkheid eerst kan worden gegeven na onderzoek van de aard en de juridische draagwijdte van de bestreden voorwaarden en de bevoegdheid hieromtrent van de Minister van Economische Zaken; dat die vaststelling de Raad van State ertoe brengt, vooraf het derde middel van de verzoekende partij te onderzoeken;

Overwegende dat volgens dit middel van de verzoekende partij het bestreden besluit strijdig is met de besluitwet van 18 december 1946, waarbij tot het houden van een telling der grondwaterreserves en tot het invoeren van een reglementering van hun gebruik besloten wordt, met het besluit van de Regent van 12 juni 1947 tot bepaling van het machtigingsregime voor het opvangen van grondwater en met artikel 641 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat krachtens artikel 641 van het Burgerlijk Wetboek de verzoekende partij naar goeddunken gebruik kan maken van het onderaardse water dat zij in haar erf heeft en, behoudens het geval van schuld, ingevolge dat gebruik niet aansprakelijk kan worden gesteld ten opzichte van haar naburen; dat dit recht van gebruik door de genoemde besluitwet van 18 december 1946 en het genoemde besluit van de Regent van 12 juni 1947 is beperkt; dat de aldus aangebrachte beperking restrictief dient te worden uitgelegd;

Overwegende dat het verslag aan de Regent, dat aan de besluitwet van 18 december 1946 voorafgaat, wijst op het gevaar van de uitputting van de grondwaterreserves en op de noodzakelijkheid de boring van artesische putten voortaan te reglementeren; dat het erop wijst dat normaal een desbetreffende wetgeving door de Wetgevende Kamers dient te worden uitgewerkt maar dat de toestand zodanig onrustwekkend

is dat het onontbeerlijk is, zonder verwijl, maatregelen van bewaring te nemen; dat dit verslag het doel van de besluitwet onder woorden brengt als volgt: « Het ontwerp van besluitwet ... beoogt dus hoofdzakelijk: 1° het behouden van de toestand tot op het ogenblik dat het Parlement het juridisch statuut van het grondwater zal bepaald hebben; 2° het verzamelen van de gegevens die zullen nodig zijn om een rationele politiek van het grondwater in België te voeren »; dat, in aansluiting hierop artikel 1 van genoemde besluitwet dat de Koning de voorwaarden kan vaststellen « waarvan het bewilligen van machtiging tot het aanleggen van een nieuwe grondwatervang (en de daarmee gelijk te stellen installaties) afhankelijk zal worden gesteld »;

Overwegende dat artikel 12 van het besluit van de Regent van 12 juni 1947 bepaalt dat de machtiging wordt verleend door de Minister van Economische Zaken, die deze « machtiging afhankelijk stelt van de voorwaarden, die hij nodig zal achten voor te schrijven, ... namelijk over hetgeen betreft de maximum hoeveelheid water die dagelijks mag worden opgevangen, de mechanische pompinstallaties en het van elkaar afgezonderd houden der verschillende grondwaterlagen »; dat het verslag aan de Regent, dat aan dit besluit voorafgaat, ook richtlijnen bevat die de Minister bij de uitoefening van zijn bevoegdheid zal in acht nemen: « ... Het verlenen der machtigingen stelt noodzakelijk het probleem van de verdeling der beschikbaar geachte voorraden. Met andere woorden, indien men oordeelt dat een bepaalde installatie tot het opvangen van grondwater het bestaan van een grondwaterlaag niet in gevaar brengt, moet men ook bepalen wie over dit water mag beschikken... »; dat, luidens het verslag, die keuze moet worden ingegeven « door de gezamenlijke werkprogramma's en de levensbelangen van de belangrijke gemeenschappen en van de onontbeerlijke nijverheidstakken »;

Overwegende dat uit de genoemde bepalingen en de toelichtingen van de verslagen blijkt dat de machtigingsvoorwaarden die de Minister van Economische Zaken aan de machtiging kan verbinden enkel kunnen betrekking hebben op het behoud van de waterreserves, de technische middelen die tot het opvangen van het water worden aangewend of die moeten dienen tot vergemakkelijking van de controle; dat hij krachtens artikel 14, tweede lid, van het besluit van de Regent van 12 juni 1947 die voorwaarden steeds kan wijzigen of aanvullen; dat hij echter niet bevoegd is om voorwaarden op te leggen buiten het aldus omschreven gebied;

Overwegende dat de Minister van Economische Zaken aan de verleende machtiging voorwaarden heeft kunnen verbinden die betrekking hebben op de diepte, de einddoormeter, het debiet en de bouw van de waterput en die in de artikelen 2 en 3 van zijn besluit worden omschreven; dat hij evenwel de bevoegdheid mist om aan de naburen het recht toe te kennen, de verzoekende partij aansprakelijk te stellen voor de nadelen die voor hen uit de pompinstallatie kunnen voortvloeien; dat die voorwaarden niet alleen indruisen tegen artikel 641 van het Burgerlijk Wetboek, maar bovendien vreemd zijn aan het gebied waarop de besluitwet van 18 december 1946 en het besluit van de Regent van 12 juni 1947 toepassing vinden en het verlenen van de machtiging niet mogen beïnvloeden; dat zij derhalve geen wettelijk verband vertonen met de voorwaarden vervat in de artikelen 2 en 3 en onder elkaar geen onafscheidbaar geheel vormen; dat bovendien de Minister, met het oog op de toepassing van bovenvermelde wettelijke bepalingen

gen, de voorwaarden steeds kan wijzigen en aanvullen ;

Overwegende dat derhalve het beroep ontvankelijk en gegrond is,

Besluit :

Artikel 1 : De artikelen 4 en 5 van het besluit dd. 16 mei 1958 van de Minister van Economische Zaken zijn vernietigd.

NOOT : Bovenstaand arrest is belangrijk onder een dubbel oogpunt.

Vooraleer echter de juridische bespreking aan te vatten past een bondige uiteenzetting van de feiten.

Om haar fabriek van de noodzakelijke dagelijkse voorraad water te voorzien diende de N.V. Belgische Margarine Unie bij de Minister van Economische Zaken een aanvraag in, ertoe strekkende machtiging te bekomen tot het aanleggen van een artesische waterput, dit ter vervanging van een andere, die door verandering volledig zijn rendement had verloren.

Deze machtiging moest aangevraagd worden aan de betrokken Minister op grond van het besluit van de Regent van 12 juni 1947 tot uitvoering van de besluitwet van 18 december 1946, waarbij tot het houden van een telling der grondwetreserves en tot invoering van een reglementering van hun gebruik besloten werd.

Deze machtiging werd door de Minister van Economische Zaken gegeven mits naleving van verschillende voorwaarden, artikelsgewijs opgesomd, en weergegeven in bovenstaand arrest.

De verzoekende partij heeft een beroep tot nietigverklaring ingesteld tegen artikelen 4 en 5 van het ministerieel besluit, die volgens haar onwettelijke voorwaarden bevatten.

Voor het gebruik van het grondwater dienen de beginselen van het B.W. in acht genomen te worden, meer bepaald art. 641 B.W.

Hieruit blijkt dat de ondergrondse wateren eigendom zijn van diegenen aan wie de bodem behoort, waaronder zij zich bevinden.

Een eigenaar mag dus water uit de ondergrond putten zonder dat de andere eigenaars van de bovengrond een recht op dit water kunnen laten gelden. Maar zelfs, de eigenaars van de bovengrond die een waterput bezitten, hebben geen recht op bevoorrading van deze put. Hierover zijn rechtspraak en rechtsleer het eens (cfr. De Page, Droit civil, t. V., complément Nr. 98°, Cass. 4 febr. 1869, pas. 186°, I, 141 en Cass. 11 apr. 1885, pas. 1885, I, 10°).

Princiepelijk kan een eigenaar uit de ondergrond van zijn erf zoveel water pompen als hij wenst.

Op dit punt is echter een reglementering ingetreden door de besluitwet van 18 december 1946, die ertoe strekt door beperkingsmaatregelen in het gebruik, de vastgestelde daling van het grondwaterpeil tegen te werken. Aan de uitvoerende macht wordt opgedragen er over te waken dat door de beperking van het waterverbruik, het hydrostatisch evenwicht zou behouden blijven.

Deze bepalingen van de besluitwet behelzen een beperking van de regels van het B.W., en dergelijke beperking moet, terecht volgens de Raad van State, restriktief worden opgevat. Hier ligt de knoop van de betwisting ten gronde.

De Minister van Economische Zaken heeft zich inderdaad niet gehouden aan de opdracht zoals zij om-

schreven werd door de genoemde besluitwet, en legde aan verzoekster ook andere voorwaarden op die men terugvindt in de artikelen 4 en 5.

Artikel 4 beoogt de vaststelling van de huidige toestand ten einde de schade van de eigenaars uit de omgeving te kunnen bepalen.

Artikel 5 van het Ministerieel besluit strekt ertoe verzoekster te verplichten, wanneer zij haar pompingen niet staakt, de eigenaars die niet meer over het nodige water zouden kunnen beschikken, schadeloos te stellen.

Met het opleggen van deze voorwaarden heeft de administratie, in acht genomen het feit dat de besluitwet over deze punten niets statueerde dat afbreuk kon doen aan de beginselen van het B.W., haar machten overschreden.

Dit beginsel wordt door de Raad van State op zeer duidelijke wijze beklemtoond in de voorlaatste overweging van het arrest.

Nog interessanter is het probleem van de exceptie van niet-ontvankelijkheid die door de tegenpartij werd opgeworpen.

Deze nam de stelling aan dat de beslissing van de Minister, wanneer hij heeft geoordeeld dat de machtiging slechts kan worden verleend mits het voorschrijven van voorwaarden, die hij nodig acht voor de verdeling der beschikbaar geachte watervoorraden, ondeelbaar is.

Tegen deze stelling kunnen twee opmerkingen gemaakt worden : enerzijds geldt het louter een stelling die niet gestaafd wordt, anderzijds dient vooreerst nauwkeurig nagegaan te worden of de verschillende voorwaarden van het besluit een ondeelbaar verband vormen.

Dit laatste punt heeft de Raad van State willen onderzoeken vooraleer zich over het middel uit te spreken, zodat hij eerst de zaak ten gronde heeft onderzocht vooraleer te antwoorden op de exceptie van onontvankelijkheid.

Bij nader onderzoek van de ministeriële machtiging komen werkelijk duidelijk twee onderdelen tot uiting.

In het eerste deel, nl. de artikelen 1, 2 en 3, heeft het bestuur, binnen de perken van zijn bevoegdheid, er over gewaakt te voorkomen, dat de uit de ondergrondse waterlopen gehaalde hoeveelheden de watertoevoer tot deze lagen zouden overschrijden.

Deze bepalingen vallen binnen het kader van de enige voorwaarden die door artikel 2 van het Regentsbesluit van 12 juni 1947 voorzien worden.

In het tweede deel, nl. de artikelen 4 en 5 worden eisen gesteld van een gans andere aard, die aan geen enkel der doeleinden van de wet beantwoorden. Deze besluitwet van 18 december 1946 die van zeer beperkende interpretatie is, behelst enkel louter conservatoire maatregelen.

Er kan dus geen sprake zijn, vanaf het ogenblik dat de conservatoire maatregelen bereikt werden iets te veranderen aan de bestaande burgerlijke rechten.

Het is dan ook volkomen begrijpelijk dat verzoekster enkel de vernietiging beoogde van de onwettig opgelegde voorwaarden, neergelegd in art. 4 en 5 en niet het ganse besluit aanviel dat haar in de eerste artikelen toestond een diepwaterput te boren.

Is het mogelijk een besluit van de administratieve overheid gedeeltelijk aan te vallen ?

Laat ons eerst zien wat in Frankrijk hierover werd beslist.

Het probleem gesteld door het middel van niet-ontvankelijkheid van beroepen tot nietigverklaring wegens machtsoverschrijving, in de zin van de mogelijke

heid en de wettelijkheid van een gedeeltelijke vernietiging der gedeeltelijk onwettelijke akten, werd door de Franse administratie rechtspraak en rechtsleer reeds lang opgelost.

Ziehier wat H. Lenoan in zijn werk : « La Procédure devant le Conseil d'Etat », 1954, blz. 264 schrijft :

« Une mesure administrative peut fort bien n'être illégale que pour partie. La Haute Juridiction laisse alors subsister l'acte dans la mesure où il est juridiquement correct. Au lieu de prononcer une disparition totale de l'acte, le Conseil d'Etat s'efforce d'en sauver le plus possible... »

Une disposition peut être illégale, en elle-même, sans que la correction juridique du reste de l'acte en soit affectée. Cependant, il arrive que le Conseil d'Etat constate qu'en raison de leur enchaînement, du lien qui les lie, les dispositions illégales et les dispositions légales ne puissent être séparées. S'estimant dans l'impossibilité d'opérer un fractionnement, la Haute Juridiction préfère alors annuler la décision dans son ensemble.

A l'inverse elle peut juger que la disposition entachée d'excès de pouvoir ne constitue pas un tout indivisible avec le reste de l'acte ; elle annule alors celle-là, en laissant subsister celui-ci ».

Heeft dit probleem zich ook in België voor de Raad van State reeds gesteld ?

Wij vonden twee beslissingen waarbij slechts 1 of 2 artikelen uit een Koninklijk besluit of een Algemeen reglement werden vernietigd.

Het eerste arrest, geveld op 12 januari 1956, vernietigt artikel 1 van het Koninklijk besluit van 27 januari 1954 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Verkeerswezen, voor zover het bepaalt dat de belangrijkheid van de functie voor de postontvangers wordt beoordeeld met inachtneming van alle bijzondere dienstverplichtingen, bepaling die in strijd was met het organieke koninklijk besluit van 30 november 1950 (Arrest 12-1-1956 Nr. 486°, arresten en adviezen, bl. 18).

Het arrest van 21 juni 1955 vernietigde de bepalingen van art. 145 en art. 146 van het Algemeen reglement van 19 november 1953 van de gemeente Anderlecht op de begrafenissen, de lijkverbrandingen en de begraafplaats, wegens overtreding van de bepalingen van art. 12 van het Keizerlijk decreet van 23 Prairial jaar XII op de begraafplaatsen (Arrest 21-6-1956, Nr. 5228, Arresten en Adviezen, bl. 554, pas. IV, 102).

In beide gevallen heeft de Raad van State tot de gedeeltelijke vernietiging van het besluit en het reglement beslist zonder dat blijkbaar tegen deze werkwijze van de verzoekende partijen een middel van ontvankelijkheid werd opgeworpen.

In het hierboven gesproken arrest echter werd het probleem scherp gesteld door het verweer van de tegenpartij en werd het duidelijk opgelost door onze Raad van State in de zin van de Franse beginselen der administratieve rechtspraak.

W. Lambrechts

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 20 december 1961.

Voorzitter : M. Marechal.

Raadsheren : M.M. Bareel en Colson.

Advocaat-generaal : M. Stryckmans.

Advokaten : Mrs. Nimal en Van Cauter.

Echtscheiding. — Bewaking kinderen. — Art. 302 B.W.

Luidens art. 302 B.W. heeft de echtgenoot, ten laste van wie de echtscheiding toegelaten werd, zelf niet het recht noch in zijn eigen belang, noch in dat van de kinderen of van wie ook te vorderen dat de hoede der kinderen hem zou worden toevertrouwd. Dit recht is slechts voorbehouden aan de familie en aan het Openbaar Ministerie.

De Becker t/ Van den Berghe.

Gezien, in regelmatige vorm overgelegd, het vonnis d.d. 19 mei 1961 door de rechtbank van eerste aanleg zetelende te Brussel gewezen en op 24 juni 1961 betekend;

Gezien de akte van beroep van 3 juli 1961;

Overwegende dat het beroep, regelmatig naar de vorm, binnen de wettelijke termijn ingesteld werd;

Overwegende dat, bij vonnis van 30 mei 1960 van voornoemde rechtbank, de echtscheiding tussen partijen lastens de vrouw toegelaten werd; dat deze echtscheiding thans overgeschreven is;

Overwegende dat bij vonnis van 27 januari 1961 door dezelfde rechtsmacht gewezen, appellante vervallen verklaard werd van haar tegeneis in echtscheiding;

Overwegende dat, bij het vonnis a quo, overeenkomstig artikel 302 van het burgerlijk wetboek, de hoede van het uit het huwelijk der partijen gesproten minderjarig kind. Van Den Berghe Jenny, geboren te Evere op 24 december 1947, aan huidige geïntimeerde toevertrouwd werd;

Overwegende dat het beroep er enkel toe strekt de bewaking over dit kind aan appellante toe te vertrouwen en, diensgevolge en uitsluitend in deze veronderstelling, over het onderhoudsgeld en het bezoeksrecht uitspraak te doen;

Overwegende dat, luidens artikel 302 van het Burgerlijk wetboek, de echtgenoot ten laste van wie de echtscheiding toegelaten wordt, zelf het recht niet bezit noch in zijn eigen belang noch in dat van de kinderen of van wie ook, van de bevoegde rechtsmachten te vorderen dat de hoede der kinderen hem zou worden toevertrouwd; dat dit recht slechts voorbehouden is aan de familie en aan het openbaar ministerie en dan nog in het uitsluitend voordeel van de kinderen zelf; dat in casu noch in eerste aanleg noch voor het Hof de familie of het openbaar ministerie tussengekomen zijn om dit te vragen;

Overwegende dat hieruit volgt dat, luidens de wet, het vonnis a quo appellante niet grieft en dat dienvolgens het beroep niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 dat toegepast werd;

Gehoord in openbare zitting het conform advies van de Heer Advocaat-generaal Stryckmans;

Alle andere en meeromvattende besluiten van de hand wijzende;

Verklaart het beroep niet ontvankelijk;

Verwijst appellante in de kosten van beroep.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 16 mei 1961.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en De Clercq.

Advocaat-generaal : M. de Hoon.

Advocaten : Mrs. Delvoye en Ch. Leysen (Kortrijk).

1. **Handelaar.** — **Echtgenoot.** — **Vereffening van vennootschap** waaronder hij vroeger handel dreef. — **Scheiding van goederen.** — **Echtgenote naderhand alleen ingeschreven in handelsregister.** — **Echtgenoot** zobeweerd enkel bezoldigd lasthebber van de echtgenote. — **Feitelijke voortzetting van de handel door de echtgenoot.** — **Persoonlijke rechtstreekse en hoofdzakelijke inmenging in handel der echtgenote.** — **Uitwerkselen t.a.v. de derden.**
2. **Faillissement.** — **Schuldeisers.** — **Toekenning van minnelijke vereffening van de handel.** — **Draagwijdte van de overeenkomst.** — **Staking van betalingen.** — **Wankelend krediet.** — **Feitelijke vaststellingen.** — **Faillietverklaring.**
3. **Faillissement.** — **Feitelijk samen handeldrijvende echtgenoten.** — **Faillietverklaring van beiden.**
4. **Faillissement.** — **Vennootschap onder gemeenschappelijke naam tussen echtgenoten.** — **Geen bekendmaking van stichtingsakte.** — **Feitelijke vennootschap.** — **Geen rechtspersoonlijkheid.** — **Derden.** — **Keuze nopens geldigheid of ongeldigheid der feitelijke vennootschap.** — **Art. 189, Sam. gesch. wetten op de handelsvennootschappen.** — **Enge verklaring.** — **Faillissement : geen veroordeling, doch vaststelling van staking der betalingen en van wankelend krediet.** — **Geen afzonderlijke faillietverklaring van vennootschap tussen echtgenoten vóór hun respectievelijke faillietverklaring.** — **Eenheid van de failliete boedel.**

1. *Dient als handelaar te worden beschouwd, en kan dienvolgens failliet worden verklaard indien de daartoe vereiste voorwaarden verenigd zijn, de echtgenoot, die, ofschoon hij de handelsvennootschap bij wijze van enkele geldschieting, waaronder hij vroeger zijn handel in weefsels dreef, heeft doen vereffenen, terwijl naderhand de gerechtelijke scheiding van goederen tussen hem en zijn echtgenote uitgesproken werd, niettemin, samen met zijn echtgenote, die intussen zich als alleen handel drijvende in weefsels in het handelsregister liet inschrijven, zijn vorige gelijkaardige handel, onder vorm van een zobeweerde vennootschap onder gemeenschappelijke naam, heeft voortgezet, talrijke bij de wet genoemde daden van koophandel heeft uitgeoefend waarvan hij zijn gewoon beroep maakte, en bovendien, alhoewel hij voorhoudt dat hij slechts als bezoldigd lasthebber van zijn echtgenote steeds opgetreden is, niettemin door zijn persoonlijke rechtstreekse en wel hoofdzakelijke inmenging in de handel van zijn echtgenote, niet enkel tegenover de derden de schijn heeft doen rijzen dat, onder de trouwens dubbelzinnige firmabenoaming van de handelonderneming, hij persoonlijk, althans samen met zijn vrouw, handel in weefsels dreef.*
2. *Terwijl door de gehuwde vrouw, die in de hierboven opgegeven voorwaarden samen met haar echtgenoot handel drijft, voorgehouden wordt dat zij haar betalingen niet heeft gestaakt, en dus een der vereisten voor haar faillietverklaring ontbreekt, omdat haar een minnelijke vereffening door haar schuldeisers verleend werd en de aangestelde vereffenaar*

verscheidene maanden tijd had om de vereffening te eindigen, verliest evenwel zodanige overeenkomst de haar door die handelaarster toegekende draagwijdte, wanneer vastgesteld wordt, vooreerst dat bedoelde overeenkomst in werkelijkheid gesloten werd met vijf schuldeisers op de twintig, vervolgens dat deze geringe minderheid schuldeisers eigenlijk dit akkoord hebben gesloten, geenszins met het oogmerk, gedurende de bedongen vereffeningstermijn, de eisbaarheid van hun schuldvorderingen te verzaken, doch uitsluitend met de hoop dat zij, ingevolge deze minnelijke schikking, meer zouden krijgen, en dat, door aan de vereffenaar voor de voltooiing van zijn taak een zekere tijdspanne te gunnen, zij de ongemakken van een langdurige door het faillissement medegebrachte vereffening zouden vermijden. Daar aan de andere kant andere feitelijke vaststellingen (zie het arrest) duidelijk op staking van betalingen wijzen, terwijl vaststaat dat, op het ogenblik der faillietverklaring, het krediet van dezelfde handelaarster aan het wankelen werd gebracht, zijn de wettelijke voorwaarden voor de faillietverklaring verenigd.

3. *In zodanig geval als nrs. 1 en 2 hierboven vermeld, moet niet enkel de echtgenote, maar dienen beide echtgenoten, failliet te worden verklaard; immers, het treffen van dergelijke maatregel wordt zowel door de rechtzinnigheid die in zaken van koophandel als hoofdregel geldt, als door de gezonde bescherming van de rechtmatige belangen van de derden, gebiedend gevegd tegen degenen die opzettelijk deze derden om de tuin hebben geleid.*
4. *Artikel 189 der samengeschakelde wetten op de handelsvennootschappen, door beide echtgenoten ingeroepen om te beweren dat de faillietverklaring der tussen hen bestaande vennootschap onder gemeenschappelijke naam hun afzonderlijke faillietverklaring moest voorafgaan, is niet van toepassing, omdat;*

- 1°) *de stichtingsakte van deze zobeweerde vennootschap onder gemeenschappelijke naam niet bij uittreksel gepubliceerd werd, overeenkomstig art. 6 van bedoelde samengeschakelde wetten, en die vennootschap derhalve door beide echtgenoten niet aan de derden kan worden tegengesteld;*
- 2°) *Deze feitelijke vennootschap niet gerangschikt kan worden onder de zeven bij art. 2 derzelfde samengeschakelde wetten opgesomde handelsvennootschappen, en zij derhalve geen rechtspersoonlijkheid bezit, onderscheiden van die van haar vennoten;*
- 3°) *het aan de derden alleen behoort, naar de mate van hun belangen, deze onregelmatige vennootschap onder gemeenschappelijke naam naar keuze als geldig of ongeldig te beschouwen, zodat de rechtbank, op de haar door derden verstrekte inlichtingen, er toe gerechtigd was beide echtgenoten als samen handeldrijvende personen ambtshalve failliet te verklaren, zonder rekening te moeten houden met de interne tussen hen bestaande verhoudingen;*
- 4°) *artikel 189 der bovenbedoelde samengeschakelde wetten, dat van het normaal stelsel van de hoofdelijke borgen afwijkt en derhalve eng te interpreteren valt, niet toepasselijk is op een faillietverklaring; deze omvat immers geen veroordeling, doch is enkel de vaststelling van het feit dat de betalingen gestaakt worden en het krediet wankelt.*

Beide echtgenoten, die gezamenlijk één en dezelfde

handel hebben gedreven en tegenover de derden die eenheid deden blijken, dienen elk voor het geheel aansprakelijk te worden gesteld voor al de verbin-tenissen welke zij tegenover de derden hebben aan-gegaan; met het oog op deze door beide echtgenoten op zich genomen aansprakelijkheid, en om oppor-tuniteitsredenen heeft de rechtbank terecht één en-kele en dezelfde failliete boedel gevormd.

Vaillant, Henri en Mahieu, Gabriëlle t/
Leysen, Charles g.s.

Advies O.M.

1. Procedure :

1) Bij vonnis van 20 augustus 1960, gewezen door de rechtbank van koophandel te Kortrijk, werden ambts-halve failliet verklaard :

1. Mahieu, Gabriëlle, handel drijvend in weefsels onder de handelsbenaming « Etablissements G. Vaillant-Mahieu », en haar echtgenoot,

2. Vaillant, Henri, mede-handeldrijvend in weefsels onder dezelfde benaming, samen wonende en gehuisvest te Lowingen (Luinge), rue Curiale nr. 12.

Mster Challes Leysen, advocaat te Kortrijk, werd tot curator van dit faillissement benoemd.

2) Bij twee afzonderlijke deurwaardersexploten van 1 september 1960, hebben de echtgenoten Vaillant-Mahieu tegen dit vonnis verzet aangetekend.

3) Bij vonnis op tegenspraak van 8 oktober 1960, aan opposanten betekend op 15 november 1960, werd hun verzet, na samenvoeging van beide gedingen, als ongegrond afgewezen.

4) Tegen dit vonnis, hebben oorspronkelijke oppo-santen, tijdig, in regelmatige vorm, en ontvankelijk hoger beroep ingesteld.

2. Wat de grond van de zaak betreft.

Appellanten betwisten, de eerste zijn hoedanigheid van handelaar, de tweede dat, op 20 augustus 1960, zij als handelaarster haar betalingen zou hebben gestaakt, terwijl haar krediet tevens zou zijn geschokt.

a) Hoedanigheid van handelaar van de man, eerste appellant.

Niet ingeschreven in het handelsregister, terwijl zijn echtgenote, van hem rechterlijk gescheiden van goede-ren sinds 24 oktober 1935, er wel ingeschreven was sinds 3 december 1937 voor een handel in weefsels onder de handelsnaam « G. Vaillant-Mahieu », en sinds 4 augus-tus 1948 onder de handelsnaam « Etablissements G. Vaillant-Mahie », beweert eerste appellant dat hij in de uitsluitend door zijn echtgenote Gabriëlle Mahieu onder laatstvermelde handelsnaam gedreven handel in geen andere hoedanigheid te zijn opgetreden dan als aange-stelde van zijn echtgenote, mits een maandwedde.

Op grond van de overgelegde bescheiden, onder oor-deelkundige beschouwingen, en in rake bewoordingen, heeft de eerste rechter duidelijk uiteengezet dat, in onderhavig geval, de man, door zijn persoonlijke, recht-streekse en wel hoofdzakelijke inmenging in de handel van zijn echtgenote, niet enkel tegenover de derden van zijn echtgenote, de schijn heeft verwekt, maar zelfs bij hen noodzakelijk de overtuiging heef doen rijzen, dat onder de trouwens dubbelzinnige benaming van de handelsonderneming, hij persoonlijk, althans samen met zijn vrouw, handel in weefsels dreef.

De stipte feitelijke vaststellingen dienaangaande door

de eerste rechter gedaan, toegevoegd aan sommige over-tuigende bijzonderheden door de curator onderstreept in zijn besluitschrift vóór de rechtbank ingediend op 16 september 1960, evenals het door haar in zake inge-nomen standpunt van een gezonde bescherming van de rechtmatige handelsbelangen der derden tegen de wijze waarop eerste appellant dezen in dwaling heeft gebracht en hun goede trouw heeft verschalkt, dienen, naar ons oordeel, volkomen te worden bijgetreden; de hierbij uit te brengen overwegingen kunnen in geen betere bewoordingen dan die van het aangevochten vonnis wor-den uitgebracht.

b) Staking van betalingen en geschokt handels-krediet in hoofde van de echtgenote, die haar hoedanigheid van handelaarster niet betwist.

In haar oorspronkelijke akte van verzet van 1 se-tember 1960 tegen het faillissementsvonnis van 20 au-gustus 1960, heeft tweede appellante doen gelden dat, terwijl dit vonnis overwogen had dat de balans van haar vermogen tegenover 1.350.000 fr. schulden slechts 750.000 fr. activa kon boeken, bij raming van dit actief geen rekening werd gehouden met haar onroerende goe-deren, waarvan de waarde meer dan het dubbel zou bedragen van de hypotheeken waarmede ze belast zijn.

Deze bewering, welke door de eerste rechter niet werd besproken, wordt thans vóór het Hof door tweede appellante niet meer uitgebracht.

Met verwijzing naar de uiteenzetting gedaan door de curator vóór de rechtbank in zijn besluitschrift van 15 september 1960, volstaat het trouwens vast te stellen dat, in de balans opgemaakt op 21 maart 1960 door de heer accountant Demey, aan wie tweede appellante, daartoe door sommigen van haar schuldeisers genoopt, op 18 november 1959, onherroepelijke volmacht had gegeven haar handelszaak te likwidieren, het enig onroe-rend goed dat op dat ogenblik nog niet verkocht was, — nel. een woonhuis met werkplaats gelegen te Lowingen, aan de Pastorijstraat nr. 12 —, in het actief begrepen werd voor een waarde van 450.000 fr., terwijl al de andere onroerende goederen verkocht waren, en de opbrengst ervan betaald werd aan de eerst ingescre-ven hypothecaire schuldeisers (het Discontokantoor van de Nationale Bank te Moeskroen). Verder bedragen de in het faillissement ingediende hypothecaire schuld-vorderingen 480.881 fr., terwijl voormeld onroerend goed te Lowingen geraamd werd op 450.000 fr. en het mate-riaal onroerend bij bestemming op 85.000 fr., zodat om voormelde 480.881 fr. meer de intresten te dekken, er in totaal een hypotheek genomen werd voor 535.000 fr.

De bewering van tweede appellante als zou, op het ogenblik van de faillissementsverklaring, de waarde van haar onroerende goederen meer dan het dubbel bedra-gen van de hypotheeken waarmede ze belast zijn, is dus volkomen ongegrond, temeer daar er rekening moet gehouden worden met de intresten en met de kosten van de verkoop.

Ten slotte, belopen de in het gewoon passief inge-diende schuldvorderingen 680.392 fr. en het niet gehypo-thekeerd actief 246.577,85 fr., hetzij een tekort van 434.000 fr., terwijl door pandhoudende schuldeisers schuldvorderingen werden ingediend voor een bedrag van 227.038 fr., waarin hoogstens 130.000 fr. door een pand gedekt zijn.

Indien men nu daaraan toevoegt dat, reeds in maart, april en mei 1959, wissels geprotesteerd werden voor een totaal bedrag van 309.224 fr., afgezien van andere wissels voor een totaal bedrag van 305.416 fr., zo kan er over de werkelijke staking van betalingen in hoofde

van appellante nog bezwaarlijk twijfel geopperd worden.

Nopens het feit dat, op het ogenblik van de faillissementsverklaring, het krediet van tweede appellante in aanzienlijke mate geschokt was, bestaat er evenmin twijfel. Inderdaad, de kredietopening van 1.300.000 f., waarover zij bij het Diskontokantoor der Nationale Bank te Moeskroen beschikte, werd op 30 november 1959 tot 430.000 fr. teruggebracht, en op 5 januari 1960 ingetrokken.

Weliswaar hebben een vijftal schuldeisers van tweede appellante, op 5 november 1959, met de vereffening van de handelszaak, en de aan accountant Demey, José, verleende onherroepelijke volmacht om de vereffeningsverrichtingen af te handelen tussen 9 en 12 maanden, ingestemd. Uit dit akkoord besluit tweede appellante dat deze schuldeisers, — amper 5 op 20 —, de eisbaarheid van hun schuldvordering verzaakt hebben gedurende de termijn van 9 tot 12 maanden volgende op de datum van het akkoord, tijdspanne die op 20 augustus 1960 nog niet verstreken was.

Het ligt echter voor de hand dat, terwijl de kredietwaardigheid van tweede appellante reeds in aanzienlijke mate was geschokt, de door bedoelde schuldeisers toegestane vereffening van de handelszaak enkel door hun eigen belang werd ingegeven, en geenszins door hun vertrouwen in de persoon van tweede appellante. Trouwens, inzage van sommige door de curator voorgelegde stukken, o.m. van de aangehekende brief van de accountant-vereffenaar Demey dd. 29 maart 1960 aan de echtgenoten Vaillant-Mahieu, alsmede van zijn schriftelijke aangifte van de toestand dd. 12 april 1960 aan de Rechtbank van koophandel te Kortrijk, volstaat om vast te stellen dat appellanten dit vertrouwen hebben beschaamd.

Wij menen dan ook dat, terwijl staking van betalingen en vernietiging van krediet in hoofde van tweede appellante op 20 augustus 1960 vaststonden, haar faillissementsverklaring zich werkelijk opdrong.

c) Dat, gelet op de tussen de echtgenoten Vaillant-Mahieu sedert jaren heersende feitelijke toestand ten aanzien van de derden, de rechtbank beide echtgenoten failliet heeft verklaard, doch slechts één enkele faillieten boedel heeft gevormd, waarin activa en passiva van beide echtgenoten samengesmolten werden, ofschoon de vrouw sedert 24 oktober 1935 rechterlijk van goederen gescheiden was, is een oplossing die, naar ons oordeel, geenszins strijdig is met de inzake faillissement geldende rechtsprincipes.

Wel integendeel, vermits beide echtgenoten t.a.v. de derden dezelfde handelszaak met innige, nagenoeg onafscheidbare, samenwerking hebben geëxploiteerd en, in dat verband, zich werkelijk hebben voorgedaan en opgetreden zijn als feitelijke vennoten, welke geregeld koop-handelsverbintenissen gemeenzaam aangingen, doch aan deze verbintenissen tekort gekomen zijn, wil het ons voorkomen dat de belangen van al de schuldeisers best beschermd en gediend worden door het vormen van één enkele en dezelfde faillieten boedel, net zoals dit het geval is wanneer een vennootschap onder gemeenschappelijke naam failliet verklaard wordt om de toestand der persoonlijk betrokken vennoten geregeld wordt door één en hetzelfde faillissement.

Wij menen niet dat, in onderhavig geval, het aan de rechtbank behoorde, vooraleer appellanten failliet te verklaren, eerst hun feitelijke vennootschap in faillissement te verklaren, bij analogische toepassing van art. 189 der samengeschatte wetten op de handelsvennootschappen. De faillietverklaring is immers geen eigenlijke « veroordeling », zoals bij deze wetsbepaling

bedoeld, doch slechts de vaststelling van een feitelijke toestand : staking van betalingen en wankelen van het krediet, terwijl voormeld art. 189 een afwijking is van het in commerciële zaken tussen kooplieden gevestigd beginsel van de hoofdelijkheid, en dienvolgens beperkend moet worden uitgelegd (Zie A.P.R., Robert Janssens, Tw. Vennootschappen, Feitelijke vennootschappen en schijnvennootschappen, nr. 162 en de aldaar vermelde rechtsleer en rechtspraak).

De vraag rijst trouwens of, ingeval van faillietverklaring van twee feitelijke vennoten zonder bij zelfde vonnis samenvallende faillietverklaring van hun vennootschap zelf, het Hof van beroep, waarvoor het hoger beroep tegen dit vonnis aanhangig werd gemaakt, enkel door het overdragend uitwerksel van het beroep, kennis zou mogen nemen van de vraag betreffende de al dan niet faillietverklaring van de vennootschap.

Een arrest van het Hof van beroep te Gent dd. 5 april 1937 (Rev. Prat. Soc. 1937, nr. 3638, blz. 199) heeft deze vraag ontkennend beantwoord, en wij menen deze rechtspraak te moeten beamen ; enkel ingeval het Hof ertoe zou zijn gemachtigd de zaak tot zich te trekken zou het eventueel deze faillietverklaring ambtshalve kunnen uitspreken. In de onderhavige zaak echter, en in strijd met hetgeen partijen voorhouden, is evocatie uitgesloten.

Op grond van al de hierboven uitgebrachte beschouwingen besluiten wij tot de afwijzing van het hoger beroep als zijnde niet gegrond.

(W.g.) J. MATTHIJS.

Arrest.

Gezien de stukken o.m. de uitgaven van de bestreden vonnissen, waarbij de rechtbank van koophandel te Kortrijk respectievelijk op 20 augustus 1960 appellanten ambtshalve failliet heeft verklaard en op 8 oktober 1960 het door appellanten tegen dit laatste vonnis gedaan verzet afgewezen heeft ;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar tijd en vorm ;

Overwegende dat appellanten de vernietiging van voormelde vonnissen vragen om reden dat :

- 1) appellant geen handelaar was,
- 2) appellante haar betalingen niet had gestaakt en haar krediet tevens niet geschokt was en
- 3) in elk geval hun twee afzonderlijke faillissementen slechts na dit van de feitelijke tussen hen bestaande vennootschap konden worden uitgesproken (art. 189 der S.W. op de handelsvennootschappen) ;

I. Overwegende dat het volstaat dat appellante nadat appellant de door hem in 1929 gestichte vennootschap bij wijze van enkele geldschieting « Vaillant en Co » vereffend had en de scheiding van goederen tussen de echtgenoten bij vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk dd. 24 oktober 1935 uitgesproken werd, zich in het handelsregister van voornoemde stad onder nummer 15960 liet inschrijven als alleen handel in weefsels drijvende sinds 3 december 1937 onder de benaming « G. Vaillant-Mahieu » en sinds 1 april 1948 onder de benaming « Etablissements G. Vaillant-Mahieu » ;

Overwegende nochtans dat appellant zijn handelsbedrijvigheid niet staakte maar integendeel samen met zijn echtgenote onder beide hogerbedoelde benamingen zijn vorige handel in weefsels voortzette ;

Overwegende immers dat uit de ter debatten overgelegde bescheiden blijkt dat appellant door in persoonlijke naam brieven te ondertekenen en zaken te sluiten zich steeds tegenover de derden als eigenaar van de

« Etablissements G. Vaillant-Mahieu » heeft gedragen en o.a. voor aanzienlijke bedragen zes op deze firma door leveranciers getrokken wissels als betrokkene — acceptant getekend heeft (zie nl. de wissel dd. 4-12-1959 waar hij onder zijn handtekening het woord « Propriétaire » liet voorkomen ;

dat trouwens appellant op 23-8-1960 aan geïntimeerde g.q. ter gelegenheid van dezes plaatsbezoek stellig verklaard heeft dat hij zelf de zaken verder dreef onder de benaming « Etablissements G. Vaillant-Mahieu » terwijl zijn echtgenote zich bezighield met het huishouden en het schoonmaken der weefsels (bundel geïntimeerde st. 16) ;

Overwegende dat appellant weliswaar beweert dat hij slechts als bezoldigde lasthebber van zijn echtgenote opgetreden is ;

Overwegende dat deze bewering geen steek houdt en voor de aangelegenheid van A tot Z verzonnen werd ;

Overwegende dat het beste bewijs daarvan juist hierin ligt dat appellant noch in de door hem voltrokken handelsverrichtingen en gevoerde briefwisseling noch in de hierboven aangehaalde wissels melding van dergelijke hoedanigheid gemaakt heeft en de ontvangen maandwedde waarop hij zich beroept hoewel zij in de boeken van de gefailleerde voorkomt nooit door de fiscus als onkosten maar wel als winsten van appellant aanvaard werd ;

Overwegende dat daaruit volgt dat appellant, die talrijke bij de wet genoemde daden van koophandel heeft uitgeoefend waarvan hij zijn gewoon beroep maakte (H.W.B. art. 1) en bovendien door zijn persoonlijke rechtstreekse en wel hoofdzakelijke inmenging in de handel van zijn echtgenote niet enkel tegenover de derden de schijn heeft gewekt maar zelfs bij hen noodzakelijk de overtuiging heeft doen rijzen dat onder de trouwens dubbelzinnige benaming van de handelsonderneming hij persoonlijk althans samen met zijn vrouw handel in weefsels dreef, terecht door de eerste rechter in staat van faillissement verklaard werd (Fredericq Fr. 17/1/1881, S. 1881-1-405-id. 21/10/DP 1901, blz. 327) ;

Overwegende dat zoals de eerste rechter oordeelkundig besliste en de rechtspraak algemeen aanneemt, de rechtzinnigheid die in handelszaken als hoofdregel geldt alsmede de gezonde bescherming van de rechtmatige belangen der derden gebiedt vergt dat de faillietverklaring uitgesproken wordt tegen degenen die opzettelijk deze derden om de tuin hebben geleid wanneer, zoals ter zake, de andere voorwaarden tot faillietverklaring voorhanden zijn ;

II. Overwegende dat appellante, die niet loochent handelaarster te zijn en trouwens deze hoedanigheid behoudt tot wanneer de vereffening van haar handelszaak voltrokken is (Fredericq D, VII blz. 76, 4de lid met noot 4 — Beroep. Gent 5-4-1937, J.C.F. nr. 5682 blz. 12), te vergeefs volhoudt dat op 't ogenblik van het faillissement zij haar betalingen niet had gestaakt en haar krediet niet was geschokt omdat een minnelijke likwidatie toegestaan was door haar schuldeisers en de aangestelde vereffenaar, dhr. Demey, 9 tot 12 maanden tijd had om de likwidatie te eindigen ;

Overwegende dat appellante aan het verdrag dat met 5 van haar 20 schuldeisers op 5-11-1959 getroffen werd een gans andere draagwijde toekent dan degene die in werkelijkheid door deze vijf schuldeisers beoogd werd ;

Overwegende inderdaad dat deze schuldeisers die een geringe minoriteit uitmaken in werkelijkheid dit verdrag hebben gesloten geenszins met het inzicht gedurende de voor de vereffening bepaalde termijn, de eis-

baarheid van hun schuldvorderingen te verzaken maar enkel alleen met de hoop dat zij ingevolge deze minnelijke schikking meer zouden krijgen en dat zij door aan de vereffenaar voor de voltooiing van zijn taak een zekere tijdsparing te gunnen, de ongemakken van een langdurige door het faillissement medegebrachte vereffening zouden vermijden ;

Overwegende trouwens dat verzakingen nooit mogen verondersteld worden, maar door duidelijke en ondubbelzinnige handelingen dienen bewezen te worden ;

Overwegende dat de staking van betalingen van appellante, die eigenlijk van veel vroeger dateert, geen de minste twijfel overlaat wanneer men vaststelt dat reeds in maart, april en mei 1959 wissels voor een totaal bedrag van 309.224 fr. werden geprotesteerd, afgezien van andere wissels waarvan het gezamenlijk bedrag 305.416 fr. beloopt ;

dat verder het door de vereffenaar verrichte onderzoek uitgewezen heeft dat al de onroerende goederen van appellante, behoudens een woonhuis met werkplaats gelegen te Lowingen, werden verkocht en de opbrengst ervan aan de eerste ingeschreven hypothecaire schuldeisers gestort werd ;

dat er hypothecaire schuldvorderingen werden ingediend in het faillissement ten belope van 480.881 fr., terwijl bovengemeld woonhuis geraamd wordt op 450.000 fr. en het materiaal onroerend bij bestemming en ook gehypothekeerd op 85.000 fr., zodat er in het totaal een grondpand genomen werd voor 535.000 fr. om 480.881 fr. vermeerderd met de interesten te dekken ;

dat aldus de bewering van appellante als zou op 't ogenblik van de faillietverklaring de waarde van haar onroerende goederen meer dan het dubbel bedragen van haar hypotheken waarmede ze belast zijn alle ernstige grond mist ;

dat ten slotte de in het gewoon passief ingediende schuldvorderingen 680.392 fr. en het niet gehypothekeerd actief 246.577,85 fr. bedragen, hetzij een tekort van 343.000 fr. terwijl eveneens schuldvorderingen werden ingediend door pandhoudende schuldeisers ten bedrage van 227.038 fr. waarvan in werkelijkheid hoogstens 130.000 fr. door een pand gedekt zijn ;

Overwegende dat het feit dat op 't ogenblik van de faillietverklaring het krediet van appellante aan het wankelen gebracht was evenmin in twijfel kan getrokken worden ;

dat inderdaad de kredietopening van 1.300.000 fr., waarover zij bij het Discontokantoor van de Nationale Bank van België te Moeskroen beschikte, op 30-11-1959 tot 430.000 fr. werd teruggebracht en vervolgens door voornoemd kantoor bij aangetekend schrijven dd. 5-1-1960 ingetrokken werd ;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt dat de voorwaarden voor de faillietverklaring van appellante verenigd waren ;

III. Overwegende dat art. 189 der S.W. op de vennootschappen, waarop appellanten steunen om te beweren dat de faillietverklaring der tussen hen in gezamenlijke naam bestaande vennootschap hun afzonderlijke faillietverklaring had moeten voorafgaan, ter zake niet van toepassing is ;

Overwegende immers dat de door appellanten ingeroepen vennootschap in gezamenlijke naam « Etablissements G. Vaillant-Mahieu » waarvan de stichtingsakte overeenkomstig art. 6 der S.W. op de vennootschappen niet bij uittreksel gepubliceerd werd, door hen aan de derden niet kan worden tegengesteld ;

dat deze feitelijke vennootschap niet gerangschikt

kan worden onder de zeven in art. 2 derzelfde wet opgesomde vennootschappen en derhalve geen rechtspersoonlijkheid bezit afzonderlijk van hare vennoten (Fredericq, Principes de Droit Commercial Belge, 1ste uitg. D. III nr. 1198 in fine);

dat nochtans het aan de derden alleen behoort naar de mate hunner belangen deze onregelmatige vennootschap in gezamenlijke naam naar keuze als geldig of ongeldig te beschouwen, zodat de eerste rechter op de hem door derden verstrekte inlichtingen gerechtigd was appellanten als samen handeldrijvende personen ambtshalve failliet te verklaren zonder rekening te moeten houden met de interne tussen hen bestaande verhoudingen;

Overwegende bovendien dat voormeld art. 189, dat van het normaal stelsel van de hoofdelijke borgen afwijkt en derhalve eng te interpreteren is, niet toepasselijk is op een faillietverklaring die immers geen veroordeling inhoudt maar enkel een vaststelling is van het feit dat de betalingen gestaakt zijn en het krediet wankelt; (A.P.R. Feitelijke vennootschappen en schijnvennootschappen nr. 162; Beroep Brussel, 26-12-1930, Rev. Prat. Soc. 1931 blz 1 en volg.; Beroep Gent, 5-4-1937, Rev. Prat. Soc. 1937 blz. 199 en volg.).

Overwegende dat appellanten die gezamenlijk één en dezelfde handel hebben uitgebaat en tegenover de derden die eenheid deden blijken elk voor het geheel dienen aansprakelijk te worden gesteld voor al de verbintenissen welke zij tegenover de derden hebben aangegaan;

Overwegende dat de eerste rechter met 't oog op deze door appellanten op zich genomen aansprakelijkheid en om opportuniteitsredenen terecht één enkele en dezelfde failliete boedel gevormd heeft;

Overwegende dat, nu de eerste rechter terecht het faillissement van de door appellanten ingeroepen vennootschap in gezamenlijke naam « Etablissements G. Vaillant-Mahieu » niet uitgesproken heeft welke hem overigens niet gevraagd werd, de kennismaking van deze vraag niet ingevolge het devolutief uitwerksel van het beroep opgedragen wordt aan het Hof dat dien-aangaande ambtswege niet mag handelen;

Om die redenen :

en bij overneming van de redengeving van de bestreden vonnissen;

Het Hof;

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting dhr. advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies, alle verdere of strijdige conclusiën verwerpend, ontvangt het beroep; wijst het als ongegrond af; bevestigt dienvolgens de aangevochten vonnissen in al hun beschikkingen en veroordeelt appellanten tot de kosten van de aaleg.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. Cruyt, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 31 januari 1962.

Voorzitter : M. De Bie.

Rechters : Mev. M.M. Deloof en M. R. Majeau.

Advokaten : M.M. J. Van de Castele loco Lebacqz en Paul Pollet.

Gezinsvergoedingen voor niet-loontrekkenden. — Artikel 25 K.B. van 22 december 1938. — Vereffenaar van P.V.B.A. is bijdragen verschuldigd. — Artikel 19.2 - a. — Uitoefening van beroep uitgestrekt op 18 dagen.

Gezien een zaakvoerder onder toepassing der wet valt, valt a fortiori een vereffenaar onder toepassing van de wet, gezien hij veel meer machten heeft.

Het is niet nodig om artikel 19.2 a toe te passen dat de zelfstandige 18 volle dagen aan zijn beroep zou gewijd hebben; het volstaat dat hij de uitoefening van zijn beroep op 18 dagen zou uitgestrekt hebben.

Duvivier t/ Onderlinge Maatschappij.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis van beroepene er toe strekt beroeper in hoedanigheid van zelfstandige te doen veroordelen in betaling der achterstallige bijdragen voor het tweede semester 1958 en voor het jaar 1959 in totaal 4.100 F dit in toepassing der bepalingen van het Organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938.

Overwegende dat beroeper beweert sinds 1 april 1956 in vast dienstverband te staan van de firma N.V. J. Saels, en verplicht is zijn volledige activiteit te dienste te stellen van zijn werkgever.

Dat hij toegeeft slechts zeer sporadisch enkele alleenstaande daden van makelaar te stellen gelijktijdig met zijn dienstverband, die op hem echter art. 19 par. 2 van het voornoemd Koninklijk Besluit niet toepasselijk zouden stellen, gezien beroepene zou moeten bewijzen dat beroeper meer dan 18 dagen per jaar besteedde tot het verwerven der commissielonen.

Overwegende dat beroeper aansloot bij beroepene in december 1937 als zaakvoerder van de P.V.B.A.

Dat hij door een besluit der algemene vergadering van 15 november 1956 aangesteld werd als vereffenaar der P.V.B.A. « Mekanieke Papierzakkenfabriek Duvivier ».

Dat de vereffening dezer P.V.B.A. werd besloten op 15 oktober 1958.

Dat gezien een zaakvoerder valt onder toepassing van het Koninklijk Besluit, a fortiori ook een vereffenaar onder toepassing van dit besluit valt, gezien hij veel meer machten bezit;

Dat voor zaakvoerders van maatschappijen het eenvoudig bekleden van een mandaat onder toepassing van voornoemd besluit valt;

Dat de vereffening der P.V.B.A. werd afgesloten op 15 oktober 1958, zodat ook het tweede semester van 1958 was ingegaan en beroeper verplicht is deze te betalen;

Overwegende dat beroeper erkent in het jaar 1959 nevens zijn vaste betrekking sporadisch enkele daden van makelaar te hebben gesteld;

Dat echter blijkt uit de gegevens van de ontvanger van belastingen dat deze bedrijvigheid zich steeds heeft uitgebreid, zodanig dat beroeper in 1958 buiten zijn

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

verdiensten als loontrekkende is aangeslagen voor een bedrag van 34.254 F voor commissielonen.

Dat volgens een verklaring van de firma Hugo Hendrix P.V.B.A., beroeper bij haar alleen voor het jaar 1959 - 39.609 F commissielonen zou hebben genoten.

Dat het niet aanneembaar is dat beroeper een zulkdanig bedrag op minder dan 18 dagen zou hebben verdiend; dat het niet nodig is om art. 19 - 2a toe te passen dat de betrokkene 18 volle dagen aan dit beroep zou gewijd hebben, maar dat het volstaat dat hij de uitoefening van zijn beroep op 18 dagen zou uitgestrekt hebben.

Dat beroeper zelf niet aanbiedt te bewijzen dat hij op minder dan 18 dagen per jaar zijn zelfstandig beroep zou uitgeoefend hebben.

Om deze redenen :

De Rechtbank

bevestigt het bestreden vonnis in al zijne beschikkingen en veroordeelt de beroeper tot de kosten van het beroep.

NOOT : Dit beroepsvonniss alhoewel bondig gemotiveerd is niettemin zeer duidelijk en blijkt interessant te zijn om 2 redenen :

1) Het is de eerste maal — naar ons weten — dat er in rechte wordt beslist dat de vereffenaar onder toepassing van het Organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938 valt. De reden door de rechtbank opgegeven schijnt onaanvechtbaar : indien de zaakvoerder onder toepassing der wet valt is dit a fortiori het geval voor de vereffenaar vermits deze veel meer machten heeft.

2) Art. 3 van het O.K.B. zegt : « Valt onder toepassing van dit besluit, als buiten dienstverband staande arbeider, al wie, uitsluitend, hoofdzakelijk of op een bijkomende wijze, een beroep uitoefent door voor zijn eigen rekening te werken, wanneer hij krachtens een dienstcontract niemand te werk stelt.

Het beroep moet, onder bovenvermelde voorwaarden, op normale wijze, in België worden uitgeoefend en jaarlijks ten minste achttien dagen omvatten. »

Voor de 18 dagen dient een onderscheid gemaakt te worden tussen :

a) *de buiten dienstverband staande arbeiders* (Sectie 2 van het Besluit).

Het is het geval aan de rechtbank onderworpen.

Deze categorie arbeiders mogen bewijzen dat hun beroep niet gedurende 18 dagen werd uitgeoefend.

Het vonnis doet opmerken dat het volstaat dat de arbeider de uitoefening van zijn beroep op 18 dagen zou uitgestrekt hebben, zonder dat hij daarvoor 18 volle dagen aan zijn beroep zou gewijd hebben. Deze nuanceering is ook nieuw.

b) *de met buiten dienstverband staande gelijkgestelden* (Sectie 4 van het Besluit).

Voor deze categorie arbeiders heeft het verbrekingshof in zijn arrest van 18.4.1958 een einde gesteld aan een lange betwisting.

Het Hof heeft het grootste gedeelte van de rechtspraak bekrachtigd met in rechte te beslissen dat de daadwerkelijke prestaties van de beheerders van naamloze vennootschappen, van de geranten van P.V.B.A. van de commissarissen van N.V. enz. niet in aanmerking kwamen maar enkel het bekleed zijn van een mandaat van beheerder of commissaris, dat zich normaal over een jaar uitstrekt, behoudens bepaalde gevallen van overmacht.

(Zie R.W. van 7.9.1958 Kol 19 en vlgd. met noot van Paul Pollet).

P. P.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 23 december 1961.

Voorzitter : M. Desmet.

Rechters : M.M. Balberghe en Lebbe.

Advokaten : Mrs. H. Devroe en De Grave.

1. **Procesrecht. — Gekozen woonplaats. — Een akte van hoger beroep kan geldig aan de in het exploit van de betekening van het vonnis vermelde gekozen woonplaats worden uitgebracht.**
2. **Taalgebruik in gerechtszaken. — Wanneer moet een vertaling van de akte van rechtspleging mede worden betekend ?**

1. *Zo de in een akte van procesvoering vermelde gekozen woonplaats in principe alleen voor deze akte geldt, wordt nochtans aanvaard, dat zij voor alle rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen ervan behouden blijft. Onder deze gevolgen worden gerekend alle tot de gedwongen tenuitvoerlegging ervan strekkende akten. Aldus vormt de akte van hoger beroep een schakel in de rechtspleging, die tot de gedwongen tenuitvoerlegging van de bij de inleidende dagvaarding ingestelde vordering moet leiden.*

2. *Het is niet de woonplaats van de betekende maar de gemeente, waar de betekening wordt gedaan, die als maatstaf genomen wordt om na te gaan, of al dan niet een vertaling moet worden bijgevoegd.*

Soubry t/ Jacquemain-Lemaire.

Aangezien bij akte van deurwaarder Joseph Ryckbost te Oostende van 7 juli 1961 hoger beroep wordt ingesteld tegen een vonnis verleend op 6 juni 1961 door de vrederechter van Oostende aan appellante op 5 juli 1961 betekend bij akte van deurwaarder Galeyn uit Oostende alwaar betekende partij » verklaarde woonst te verkiezen ten einde dezer » ;

Aangezien de beroepsakte werd betekend aan de woonst verkozen voor het betekenen van het bestreden vonnis, namelijk ter studie van deurwaarder Ernest Galeyn ;

Overwegende dat geïntimeerde de nietigheid der beroepsakte opwerpt om reden : 1. dat deze niet aan haar persoon of wettelijke woonst werd betekend maar ter woonst verkozen voor de betekening van het bestreden vonnis; 2. dat bij de beroepsakte, in het frans-talig landsgedeelte dienende betekend te worden, een vertaling in de franse taal diende gevoegd;

Overwegende dat in principe de woonstkeuze enkel geldt ten aanzien van de akte waarvoor de woonstkeuze gedaan is ; dat de rechtsleer echter aanneemt dat deze woonstkeuze zich uitbreidt tot alle rechtstreekse en onrechtstreekse gevolgen van deze akte en onder deze gevolgen dienen gerekend alle akten die ertoe strekken tot de gedwongen uitvoering te geraken ; dat de beroepsakte een dergelijke schakel vormt in de rechtspleging die tot de gedwongen uitvoering van de eis, zoals die in de inleidende dagvaarding gesteld werd, strekt;

Overwegende dat klaarblijkelijk bij de woonstkeuze door geïntimeerde gedaan voor de betekening van het vonnis a quo de bedoeling bij hen heeft voorgezeten niet alleen de beroepstermijn te doen lopen maar daarenboven appellanten toe te laten aldaar geldig beroep in te stellen, zoniet dat het onlogisch en nutteloos voorkwam woonstkeuze te doen voor de betekening

van het vonnis a quo, de betekening kunnende geschieden met behoud van hun wettelijke woonplaats zonder enig nadeel voor hen ;

Overwegende dat de beroepsakte als geldig betekend ter woonst, gekozen door geïntimeerden voor de betekening van het vonnis a quo, namelijk bij deurwaarder Galeyn te Oostende, dient aangezien ;

Overwegende dat Oostende in het Vlaams landgeelte is gelegen, zodat een vertaling in de franse taal niet diende gevoegd ; dat het niet de woonplaats van de betekende maar de gemeente waar de betekening in feite geschiedt die als maatstaf genomen wordt om na te gaan of al dan niet een vertaling aan de akte moet worden toegevoegd ;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld ; dat het in regelmatige vorm werd ingesteld ; dat het hoger beroep ontvankelijk is ;

Overwegende dat aan geïntimeerden die niet ten gronde hebben besloten, akte dient verleend van het door hen gemaakt voorbehoud ten gronde te besluiten, zo het beroep ontvangen wordt :

Om die redenen :

De Rechtbank, wijzende op tegenspraak en in hoger beroep ontvangt het hoger beroep ;

Geeft akte aan geïntimeerden van hun voorbehoud te besluiten ten gronde ;

Heropent te dien einde de debatten en verdaagt de zaak ten zelfden einde ter zitting van 13 januari aanstaande.

Verwijst geïntimeerden solidair tot de kosten van huidig tussenvonniss.

Behoudt de overige gedingskosten voor.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

16 januari 1962.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Frère.

O.M. : M. De Busscher.

Advokaat : Mr. Geukens.

Misbruik van vertrouwen. — Vereisten voor het bestaan van dit misdrijf. — Beoordeling van het totstandkomen van een overeenkomst volgens de regels van het burgerlijk recht.

Voor het bestaan van het misdrijf van misbruik van vertrouwen is vereist : 1) het overhandigen van een zaak aan de verdachte ingevolge het totstandkomen van een overeenkomst. 2) het bedrieglijk veranderen van de bezittitel.

Het totstandkomen van de overeenkomst is een vraag van burgerlijk recht, die in geval van betwisting volgens de regels van het burgerlijk recht moet beantwoord worden.

O.M. en De Schutter b.p. t/ Philippens.

Beticht van te Bree, tussen 24 december 1959 en 11 augustus 1961 :

Een bedrag van 15.145 F, dat hem overhandigd werd op voorwaarde van het terug te geven of er een bepaald gebruik van te maken bedrieglijk hetzij verduisterd hetzij verspild te hebben ten nadele van de Firma Leon De Schutter & Cie ;

Gehoord in openbare zitting de voordracht van de zaak, de verklaring van de getuigen ;

Gehoord de burgerlijke partij in haar besluiten ;
Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn vordering ;
Gehoord betichte in zijn verdedigingsmiddelen voorgedragen door Meester Geukens, advocaat te Gent in het nederlands ;

Aangezien het feit ten laste van betichte gelegd niet bewezen is ;

Overwegende dat in een vordering tot straf wegens misbruik van vertrouwen moet bewezen worden :

1) het bestaan van de overeenkomst op grond waarvan de zaak aan beklaagde werd overhandigd ;

2) het bedrieglijk veranderen van de bezittitel ;

Overwegende dat het bestaan van de overeenkomst, in casu het mandaat of de commissie een vraag van burgerlijk recht is, die, in geval van betwisting, geregeld moet worden volgens de regels van het burgerlijk recht (Cass. 30 juni 1883, Pas. blz. 324 en art. 16 van de voorafgaandelijke titel van het Wetboek van strafvordering) ;

Overwegende dat de koper Plaisier zich rechtstreeks tot de Firma De Schutter te Brussel wendde, en dat hem aldaar gezegd werd dat deze firma niet rechtstreeks aan particulieren leverde ;

Overwegende dienvolgens dat Plaisier zich wendde tot zijn gewone leverancier, betichte Philippens, die de bestelling deed en tegenwoordig was bij de levering ;

Overwegende dat Plaisier zich niet herinnert ooit een factuur van de firma De Schutter ontvangen te hebben en verklaarde, dat, moest hij er een gekregen hebben hij deze aan Philippens zou gegeven hebben vermits hij niet rechtstreeks kon bestellen noch een rechtstreekse levering bekomen van de firma De Schutter ;

Overwegende dat de firma nooit Plaisier vervolgde en zich vergenoegde met dezes uitslag volgens dewelke hij verklaarde Philippens te hebben voldaan ;

Overwegende dat betichte geen lasthebber van Plaisier was maar handelde als een onafhankelijke handelaar ;

Overwegende dat betichte evenmin handelde als de commissionair van de firma De Schutter niettegenstaande deze hem betitelde als haar « représentant » of vertegenwoordiger in een brief van 11 augustus 1961, ondermeer gelast met het innen van de verkoopsom ;

Overwegende dat inderdaad zo er een overeenkomst van commissie tussen de firma De Schutter en betichte zou bestaan hebben, quod non, dit een alleenstaand feit van commissionair zou geweest zijn (Fredericq, Traité de droit commercial Belge, tome I, nr 40, blz. 87 en 88) ;

Overwegende dat Plaisier niet rechtstreeks met de firma De Schutter handelde en voldeed aan zijn verplichtingen als koper van meubelen van betichte zonder dat hij zich bekommerde of had te bekommeren over wat er met zijn betaling zou gebeuren ;

Dat het feit van misbruik van vertrouwen dus niet bewezen is ;

Overwegende, dat de burgerlijke partij Firma De Schutter niet ontvankelijk is in haar eis, geen straffout in verband met de geleden schade weerhouden zijnde in hoofde van betichte ;

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid :

artikelen 11, 12, 14, 23, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41 der Wet van 15 juni 1935 ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak ;

Spreekt betichte vrij zonder kosten ;

Zegt de burgerlijke partij niet ontvankelijk ;

Laat haar de kosten harer stelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

7e Kamer. — 8 januari 1962.

Voorzitter : M. Alexander.

Referendaris : M. J. Van Alsenoy.

Advokaten : Mrs. A. Le Paige en R. Goffin.

1. **Verknachtheid.** — Geen verwijzing naar de rechtbank, die reeds een eindvonnis gewezen heeft.
2. **Koop- en verkoopovereenkomst aangegaan door tussenkomst van een lasthebber, die de naam van zijn lastgever niet bekend maakt.** — Gevolgen.
3. **Procesrecht.** — Een rechtstreekse vordering kan niet in een onrechtstreekse worden omgezet. — Vereisten voor de ontvankelijkheid van een wederzijds wegens tergend en roekeloos geding bij niet-ontvankelijkheid van de hoofdeis.

1. *De verwijzing van een zaak wegens verknachtheid naar een andere rechtbank, die reeds een eindvonnis gewezen heeft, is niet mogelijk (artikel 37bis wet bevoegdheid).*
2. *Wanneer bij het nagaan van een koop- en verkoopovereenkomst de lasthebber de naam van zijn lastgever niet bekend maakt, bezit deze laatste wel een zijdelingse vordering ex artikel 1116 B.W., echter geen rechtstreekse tegen de persoon met wie zijn lasthebber gehandeld heeft.*
3. *Tijdens het geding kan een rechtstreekse vordering niet in een onrechtstreekse worden omgezet.*

De niet-ontvankelijkheid van een hoofdeis impliceert niet noodzakelijk de niet-ontvankelijkheid van een wederzijds tot betaling van schadevergoeding wegens roekeloos en tergend geding, wanneer de hoofdeis met opzet als niet-ontvankelijk en om schade te berokkenen werd aanhangig gemaakt.

N.V. Fruit Juice Import and Export Cie tū Vital.

Overwegende dat eiseres in hare dagvaarding van 20-4-1959 de verbreking vordert van de verkoopsovereenkomst tussen partijen op 6-10-1958 lastens verweerster, en de veroordeling van deze laatste vordert om een bedrag te betalen van 71.600 fr., te verhogen met de vergoedende intresten vanaf 6-10-1958, alsook een bedrag van 25.000 fr. ten titel van schadevergoeding, bedrag nader te bepalen, te verhogen of te verminderen tijdens het geding.

Over de bevoegdheid.

Overwegende dat verweerster opwerpt dat de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen niet bevoegd is, omdat beide partijen te Brussel gevestigd zijn en het kontrakt aldaar is aangegaan.

Overwegende dat de brief van 14 oktober 1958 van de verweerster zelf uitgaande, uitdrukkelijk voorziet « Les prix s'entendent franco Anvers non dédouannés ».

Dat zulks beduidt dat de koopwaar vrachtfrij te Antwerpen moest geleverd worden, te verhogen met de tolrechten en kosten.

Overwegende dat er hieruit voortvloeit dat de verbintenissen van verweerster, die handelaarster is, te Antwerpen moest uitgevoerd worden, en dat daarom de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen bevoegd is.

Overwegende dat verweerster verder opwerpt dat de Rechtbank van Koophandel zou moeten zeggen dat ze onbevoegd is, omdat de onderhavige zaak verknocht

is aan een zaak waarin reeds een eindvonnis werd gevelde door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, 2e kamer op 21-6-1961, tussen de partijen Isabelle Vital (verweerster), de Hongaarse maatschappij Monimpex en A. Van Horick.

Overwegende dat verweerster de bevoegdheid verwacht met de verzending van een zaak wegens verknachtheid naar een andere rechtbank in het belang van een goede rechtsbedeling.

Overwegende echter dat de onderhavige zaak niet kan verzonden worden wegens verknachtheid naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel omdat het geschil niet meer aan haar onderworpen is sedert haar eindvonnis van 21-6-1961.

Overwegende dat bijgevolg de Rechtbank van Koophandel van Antwerpen (onder) lees : over de eis moet rechtspreken.

Overwegende dat verweerster verder opwerpt dat de eis onontvankelijk is omdat zij niet gehandeld heeft met eiseres doch wel met zekere A. Van Horick.

Overwegende dat het past vooraleer over de onontvankelijkheid te oordelen, de feiten die aanleiding gaven tot het geding, samen te vatten.

Samenvatting van het geding.

Overwegende dat het voorwerp van het geding als volgt kan samengevat :

Zekere A. Van Horick doet een bestelling van Hongaarse dranken bij verweerster ten belope van 71.600 fr. Op verzoek van verweerster betaalt hij de koopprijs op voorhand (kwijting van 6-10-58 op naam van A. Van Horick, alsook orderbevestiging van 14 okt. '58). Eiseres meldt nadien aan verweerster dat de levering aan haar (Fruit Juice) moet geschieden (brief van 16 dec. '58). Verweerster beweert echter dat zij die bestelling van Van Horick zonder winstmarge had aangenomen, omdat die levering moest dienen voor een vennootschap die A. Van Horick en zichzelf zouden oprichten (brief 17 dec. '58). Nu het echter bleek dat de bestelling voor eiseres bestemd was, eiste ze 10 % verhoging (brief 31 dec. '58). Eiseres weigerde die te voldoen, bewerende dat verweerster zeer goed wist dat A. Van Horick had gehandeld in zijne hoedanigheid van Directeur van Fruit Juice, omdat A. Van Horick in die hoedanigheid reeds voordien zaken deed met verweerster (brief 27 jan. '59).

Om die redenen konden de goederen niet worden afgehaald in het stapelhuis, en het is niet uitgesloten dat ze intussen door bederf zijn aangetast.

Over de ontvankelijkheid van de eis.

Overwegende dat het blijkt uit de voorgelegde stukken en de briefwisseling dat A. Van Horick bij vorige bestellingen, gewoonlijk optrad namens N.V. Fruit Juice of de Firma Cubana ; dat de briefwisseling en de facturen van verweerster, meestal aan deze firma's gericht zijn, alhoewel sommige brieven de naam van A. Van Horick eveneens vermelden (à l'attention de Mr. Van Horick), terwijl één brief uitsluitend gericht is aan A. Van Horick.

Overwegende dat hieruit moet worden besloten dat verweerster zeer goed wist dat A. Van Horick gewoonlijk voor rekening van Fruit Juice of Cubana handelde.

Overwegende dat het opvallend is dat de eerste twee stukken die betrekking hebben op de kwestieuze verkoop, nl. de kwijting van 6 oktober 1958, en de orderbevestiging van 14 oktober 1958, uitsluitend de naam van A. Van Horick vermelden, en niet de firma's waarvoor hij gewoonlijk optrad.

Overwegende dat verweerster reeds op 17-12-1958

protesteerde tegen de brief van eiseres van 16-12-1958 waarin ze mededeelde dat A. Van Horick voor haar rekening had gehandeld.

Overwegende dat uit het voorgaande voldoende blijkt dat de verkoop werd afgesloten tussen verweerster en A. Van Horick.

Overwegende echter dat in rechte moet worden uitgemaakt of eiseres gerechtigd is de uitvoering der verbintenisse aangegaan door verweerster met A. Van Horick, op te eisen, zoals ze doet in haar brief van 16-12-1958, en in haar besluiten.

Dat er immers kan worden aanvaard dat A. Van Horick is opgetreden voor rekening van eiseres, maar dat hij zijn hoedanigheid van lasthebber niet heeft bekend gemaakt aan zijn derde mede-contractant (verweerster) op het ogenblik van de verkoop.

Overwegende dat in dergelijk geval de lastgever, schuldeiser zijnde van de lasthebber, op grond van art. 1166 B.W.B., derden waarmede de lasthebber gekontraakteerd heeft, met een zijdelingse vordering kan aanspreken (Kluyskens, De Contracten nr. 530, Moulton Rep, ecr. deel 3 blz. 350, H. De Page Tome V nr. 437).

Overwegende dat echter eiseres ongetwijfeld een rechtstreekse vordering heeft ingesteld en geen zijdelingse, daar ze er in de dagvaardiging geen gewag van maakt dat ze optreedt in de plaats van haar schuldenaar A. Van Horick.

Overwegende dat trouwens diegene die een rechtstreekse vordering in zijn persoonlijke naam heeft ingesteld, die vordering niet kan wijzigen in de loop van het geding in een zijdelingse vordering omdat men alsdan de basis van de vordering wijzigt (De Page Tome III, nr. 199).

Overwegende dat dezelfde rechtsregels van toepassing zijn indien Van Horick achteraf zijn rechten zou overgedragen hebben aan eiseres, omdat eiseres na die overdracht slechts in uitvoering van art. 1166 B.W.B. kan optreden tegen verweerster.

Overwegende dat dus de vordering van eiseres niet ontvankelijk is bij gebrek aan rechtstreeks rechtsverband met verweerster.

Over de tegeneis.

Overwegende dat verweerster een tegeneis instelt tegen eiseres wegens roekeloos en tergend geding.

Overwegende dat in principe een tegeneis niet ontvankelijk is, wanneer de hoofdvordering niet ontvankelijk is.

Overwegende echter dat verweerster precies haar tegeneis steunt op de bewering dat eiseres met opzet die niet ontvankelijke vordering heeft ingesteld, om de loense combinaties van A. Van Horick te bevorderen.

Overwegende dat moest dit waar zijn, de tegeneis ontvankelijk zou kunnen zijn, omdat het instellen met opzet van een niet-ontvankelijke vordering een zware fout is, die schade kan berokkenen.

Overwegende echter dat uit het voorgaande blijkt dat alleen om wille van de verkeerde keuze van de rechtsgrond, de eis niet ontvankelijk is, en: dat er bijgevolg geen opzet mee gemoeid is.

Overwegende dat dus de tegeneis eveneens niet-ontvankelijk is.

Om deze redenen:

De Rechtbank maakt melding van de toepassing van art. 2 van de wet van 15 juni 1935.

Verklaart de eis zoals hij is ingesteld niet-ontvankelijk en wijst hem af en rechtdoende op de tegeneis, verklaart deze eveneens niet-ontvankelijk en wijst hem af.

Verwijst eiseres in de kosten van het geding.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande beroep en zonder zekerheidsstelling.

VREDEGERECHT TE NAZARETH

31 mei 1961.

Rechter: M. Van Malderen.

Advocaat: Mr. W. Poppe.

Gezinsvergoedingen. — Leraar tevens kunstschilder. — Schilderkunst als liefhebberij. — Tentoonstellingen die bijkomende inkomsten geven. — Niet onderworpen aan organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938.

Een leraar in germaanse talen die tevens kunstschilder is en in deze laatste hoedanigheid zijn werken tentoonstelt, moet zijn beroepsactiviteit uitsluitend aan het onderwijs besteden en is maar kunstschilder uit liefhebberij, zelf al bezorgen de tentoonstellingen hem een bijkomend inkomen.

Voor de toepasselijkheid van artikel 3 van het Organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938 wordt vereist, niet dat de onderworpen een bepaalde activiteit uitoefent die winstgevend is, zij weze een hoofdzakelijke of een bijkomende activiteit, doch wel dat ze als beroep wordt uitgeoefend, hetgeen nooit het geval is voor de in dienstverband werkende kunstenaar die zijn kunst beoefent in zijn vrije uren.

Onderlinge Compensatiekas voor Middenstand en Beroepen t/ Roos.

Overwegende dat de eis strekt tot veroordeling van verweerder in betaling van 5.489 frank, zijnde bijdragen, verhogingen en kosten voor de jaren 1958, 1959 en 1° semester 1960 voor kindertoelagen van niet-loontrekkenden.

Overwegende dat verweerder in 1957 een toetredingscontract ten voordele van eiseres ondertekende als kunstschilder, uitsluitend beroep dat hij alsdan uitoefende; dat verweerder uitlegt dat hij zijn beroep van leraar onderbrak op 1 september 1956 om zich uitsluitend als kunstschilder te vestigen doch dat hij op 17 september 1957 terug leraar werd en de schilderkunst als bron van inkomsten opzegde daar ze financieel onvoldoende bestaanszekerheid verschafte;

Overwegende dat eiseres deze versie niet betwist doch haar eis steunt op het feit dat verweerder, als loontrekkend leraar, niettemin steeds als kunstschilder optreedt nu hij zelfs een tentoonstelling van zijn werken hield, zodat hij als zelfstandige beroepsinkomsten geniet ter bijkomende titel;

Overwegende dat niet wordt betwist dat het pas in 1956 was, toen verweerder op zijn aanvraag ontslagen werd uit zijn bediening van leraar aan het Atheneum te Luluaburg (Belg. Congo) en naar België terugkeerde, dat hij de schilderkunst die hij ook in Belgisch Congo als liefhebberij uitoefende, als kunstschilder van beroep in België, voor een zeer kortstondige periode, ging beoefenen;

Overwegende dat de kunstenaar, die als loontrekkende gans zijn activiteit aan zijn beroep van leraar moet voorbehouden doch die, in zijn vrije tijd, schildert, niet als zelfstandige, onderworpen aan het organiek Koninklijk Besluit van 22 december 1938, kan aangezien worden;

Overwegende dat de schilderkunstbeoefening van verweerder, zelfs al kan ze hem een bijkomend inkomen

verschaffen, hem niet het beroep van kunstschilder verleent daar hij als uitsluitend beroep dit van leraar in germaanse talen heeft, doch wel de eretitel van kunstschilder kan laten toekennen;

Overwegende dat het inrichten van tentoonstellingen hieraan niets wijzigt; dat deze tentoonstellingen de werken vertonen van een loontrekkende, die van het kunstschilderen wel een liefhebberij maakt, doch geen beroep, zelfs geen bijkomstig beroep;

Overwegende dat voor de toepasselijkheid van het Koninklijk Besluit van 22 december 1938, artikel 3, wordt vereist, niet dat de onderworpen een bepaalde activiteit uitoefent die winstgevend is, zij weze een hoofdzakelijke of een bijkomende activiteit, doch wel dat die activiteit als beroep wordt uitgeoefend, hetgeen nooit het geval is voor de in dienstverband werkende kunstenaar die zijn kunst beoefent in zijn vrije uren;

dat ten overvloede nog kan aangestipt worden dat eiseres niet eens bewijst dat verweerder gedurende minstens 18 dagen per jaar zijn bijkomstig beroep zou uitoefenen en dan nog in België;

dat de eis dan ook als ongegrond dient afgewezen;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak en in eerste aanleg,

Verklaart de eis ontvankelijk doch wijst hem af als ongegrond;

Laat de kosten lastens eiseres.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Bogaert K. A. M.*, Conversietechniek bij converteerbare obligaties. Leiden H. E. Stenfort Kroese.
- Bogert A. F. J. van den*, Kandidaatstelling voor de vier verkiezingen. Arnhem. Vuga Boekerij G. W. van der Wiel & Co.
- Christiaanse J. H.*, Student en fiscus. Een fiscale handleiding voor de studerende en hun ouders. Amsterdam F. E. D.
- Faber D.*, Praktijk der kinderbescherming. U. M. Neerbosch.
- Harderwijk E. D.*, Handleiding voor bestuurders van coöperaties. Deventer E. E. Kluwer.
- Hoddenbagh H. W.*, De onderneming en zijn financiering. Leiden, Nederlandsche U. M.
- Knol G. D. M.* Beginnselen van het privaatrecht. Met medew. van J. Rutgers. 's Gravenhage. G. Delwel.
- Maier H. J. en H. J. Meyer Maersilus.* De handelsagent in de Europese economische gemeenschap. Vert. door L. Couvée-Jampoller. Leiden. H.E. Stenfort Kroese.
- Poelje S.O. van*, De kringloop van het recht. Inaug. rede. Alphen aan den Rijn. N. Samsom.
- Salomons K.*, Reglementen binnenvaart. Assen, Born.
- Scheltema H. J. et D. Holwerda*, Basilicorum libri LX. Groningen. J.B. Wolters, 's-Gravenhage. Martinus Nijhoff.
- Szirmai Zs.* Sovjetrecht en rechtsvergelijking. Inaug. rede. Leiden. A. W. Sijthoff.
- Tinbergen J.*, De optimale organisatie der economische beslissingen. Amsterdam, Noord-Hollandsche U. M.

Frankrijk

- Annales de la Faculté de droit et des sciences politiques et économiques de Strasbourg.* La Révélation chrétienne et le droit. Dalloz.
- Annuaire de la Cour d'appel de Paris.* Libr. Techniques.
- Barbier A.*, La Législation du travail aux C.A.P., B.E.I., B.P. Delagrave.

Cabrillac H., Le Chèque et le virement. Libr. Techniques.

Duverger M., Institutions financières. Nouv. édit. Presses Univ. de Fr.

Ellul J., Histoire des institutions de l'Antiquité. Nouv. édit. Presses Univ. de Fr.

Imbert J. Sautel G. et Boulet-Sautel, Histoire des institutions et des faits sociaux. Nouv. édit. Presses Univ. de Fr.

Institut de criminologie et de science pénale de la Faculté de Toulouse. Le Fonctionnement du sursis avec mise à l'épreuve. Dalloz.

Julliot de la Morandière, L. Rodière R. et Houin R., Droit commercial et droit fiscal des affaires. T. II. 2e édit. Dalloz.

Ourliac P. et Malafosse J. de, Histoire du droit privé, Nouv. édit. Presses Univ. de Fr.

Rivero J., Droit administratif. 2e édit. Dalloz.

Sellier Fr. et Tiano A., Economie du travail, Presses Univ. de Fr.

Stefani G. et Levasseur G. Procédure pénale, 2e édit., Dalloz.

Villey M., Leçons d'histoire de la philosophie du droit, 2e édit., Dalloz.

Zwitserland

Decurtins Liliane, Film und Jugendkriminalität. Zürich, Juris-Verlag. 1961.

Dubois Gilbert, Les ententes internationales en Suisse, Neuchâtel. La Baconnière, 1961.

Farner Hans, L'assurance privée contre les accidents et la responsabilité civile. 2e éd. remaniée et complétée. Trad. par Marcel Matthey. Lausanne, Payot. Zürich, Société suisse des commerçants, 1961.

Kunz Walter, Schütze dich selbst. Praktische Ratschläge zum Schutze gegen Verbrechen. hrg. nach dreisigjähriger Tätigkeit als Polizei- und Kriminalbeurichterstatter führender Tageszeitungen, 1961.

Pfloeschner Fred, Les dispositions de la constitution du 27 octobre 1946 sur la primauté du droit international et leur effet sur la situation des étrangers en France sous la 4e République. Genève. Droz ; Paris, Minard, 1961.

Engeland

Beattie C. N., The Elements of Estate Duty, Butterworth.

Bingham L., Motor Claims Cases, Ist. Suppt. to 4r ed. J. A. Taylor, Butterworth.

Casswell J. D., A Lance for Liberty, Harrap.

Chaudhary E. L., Hindu Woman's Right to Property, Probsthain.

Chitty J., The Law of Contracts, Sweet & M.

Garner J. F., Guide to the Public Health Act. Shaw & Sons.

Halsey A., Jr. You be the Judge, Fawcett Muller.

Hamilton R. N. D. The Solicitors' Guide to Development and Planning, Solicitors' Law.

Hunnisett R. F. The Medieval Coroner, Stud. in Eng. Legal Hist., Camb. U. P.

Lawson F. H. & D. J. Bentley, Constitutional and Administrative Law, Butterworth.

McNair, Lord, The Law of Treaties, Oxf. U.P.

Palmer, Sir F.B. Company Guide : A Manual of Everyday Law and Practice, Stevens & Sons.

Palmer Sir F. B. Private Companies, Their Formation and Advantages, Stevens & Sons.

Salmond Sir J. W., The Law of Torts R. F. V. Heuston, Sweet & M.

Vester H. & H. A. Cartwright, Industrial Injuries. Sweet & M.

- Wells M. M.*, The Trustee Investments Act., Butterworth.
- Williams W. J.* Law Relating to Wills, Butterworth.
- Yaacov N. B.* Dual Nationality, Libr. of World Affairs, Stevens & Sons.
- Yaron R.* Introduction to the Law of the Aramaic Papyri, Oxf. U. P.

Oostenrijk

- Heidrich Karl*, Urteile und andere Entscheidungen im Strafverfahren. Eine Sammlung v. Beispielen mit Erl. Hrsg. v. Karl Heidrich. — Wien, Manz, 1961.
- Ogris Werner*, Der mittelalterliche Leibrentenvertrag. Ein Beitr. zur Geschichte des deutschen Privatrechts. — Wien, München, Herold, 1961.
- Schweighofer Karl*, Du und dein Recht in Canada, Ein Handbuch f. Neu-Canadier, Wirtschaft. Auswanderung u. Reise. 1961. Heininger, Wien.

Duitsland

- Bindhardt Walther*, Die Haftung des Architekten. Düsseldorf. Werner 1962.
- Bötticher Eduard*, Die Gleichheit vor dem Richter. Rede anlässl. d. Feier d. Rektorwechsels am 11 Nov. 1953. 2. Aufl. Hamburg. Universität Kloss in Komm. 1961.
- Festschrift der Rechts- und Staatswissenschaftlichen Fakultät der Julius-Maximilians-Universität* hrsg. von Paul Mikat. Karlsruhe. C. F. Müller 1961.
- Fichtl Franz*, Leitfaden des Bürgerlichen Gesetzbuchs. Mit zahlr. Beisp. Weitergeführt durch Günther Späth. 5. neu bearb. Aufl. Stuttgart München, Hannover, Boorberg 1961.
- Forsthoff Ernst*, Deutsche Verfassungsgeschichte der Neuzeit. Ein Abriss. 2. Aufl. Stuttgart, Kohlhammer 1961.
- Grüll Ferdinand*, Die Konkurrenzklausel. Das vertragl. Wettbewerbsverbot d. Arbeitnehmers. 2 Aufl. Heidelberg Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft 1961.
- Grützner Heinrich*, Internationaler Rechtshilfeverkehr in Strafsachen. Die f. d. Rechtsbeziehungen d. Bundesrepublik Deutschland mit d. Ausland in Strafsachen massgeblichen Bestimmungen. Zusammenge stellt u. teilweise mit Anm. vers. Hamburg. v. Decker 1961.
- Hartung Fritz*, Deutsche Verfassungsgeschichte vom 15. Jahrhundert bis zur Gegenwart. 1959, Stuttgart, Koehler.
- Hartmann Richard*, P. J. A. Feuerbachs politische und strafrechtliche Grundanschauungen. Berlin, VEB. Dt. Zentralverl. 1961.
- Jerusalem Andreas*, Das Diskriminierungsverbot in der Marktordnung des Montanvertrages. Düsseldorf. Verl. Handelsblatt. 1961.
- Kaffei Wilhelm u. Helmut Marshall*, Umsatz- und Gewinnverprobung der Handelsbetriebe. Wilhelm Schlenkhoff u. Karl Peter. Herne, Berlin, Verl. Neue Wirtschafts-Briefe, 1961.
- Kern Eduard*, Gerichtsverfassungsrecht, Ein Studienbuch. 3. völlig Neubearb. Aufl. München u. Berlin, Beck, 1959.
- Kienappel Diethelm*, Körperliche Züchtigung u. soziale Adäquanz im Strafrecht. Karlsruhe. C. F. Müller, 1961.
- Knaut Martin*, Geschichte der Verwaltungsorganisation unter besonderer Berücksichtigung Preussens und der rheinisch-westfälisch-lippischen Lande. Kohlhammer, 1961.
- Ksoll Eberhard*, Schuldverhältnisse. Düsseldorf, Müller-Albrechts, 1962.
- Küstner Wolfram*, Der Ausgleichsanspruch des Handelsvertreters. Rechts u. Steuerfragen u. Probleme d. versicherungsmässigen Abdeckung. Heidelberg, Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft, 1961.
- Lawn Rudolf*, Allgemeine Staatslehre im Grundriss. Ein Studienbehelf. 8. wesentl. erw. Aufl. Schloss Bleckede a.d. Elbe: Meissner 1961.
- Lehmann Heinrich*, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuches. 13. unveränd. Aufl. Berlin, de Gruyter, 1962.
- Lottig Hans*, Die Verfassung der Fünften Französischen Republik. Frankfurt a. M. Berlin, Metzner 1961.
- Mergen Armand*, Die Wissenschaft vom Verbrechen. Eine Einf. in d. Kriminologie. Hamburg. Verl. Kriminalistik, 1961.
- Moser Alfred*, Die Rechtskraft der natürlichen Lebenswerte. Heidelberg Löwen, Nauwelaerts, 1962.
- Nipperdey Hans Carl*, Grundrechte und Privatrecht. Krefeld, Scherpe 1961.
- Ritter Joachim*, Naturrecht bei Aristoteles. Zum Problem e. Erneuerung d. Naturrechts. Stuttgart, Kohlhammer 1961.
- Rosenberg Leo*, Lehrbuch des deutschen Zivilprozessrechts 9. verb. Aufl. München u. Berlin, Beck 1961.
- Tillmann Wilhelm u. Karl Göke*, Das Gesetz zum Schutze der Jugend in der Öffentlichkeit, Kommentar. 2. völlig Neubearb. Aufl. von Walter Becker Münster-Westf. Aschendorff, 1962.
- Welzel Karl*, Jugendarbeitsschutzgesetz. Erläuterungen f.d. soziale Praxis. Freiburg. i. Br. Lambertus-Verl., 1961.
- Wussow Werner u. Hansjoachim Wussow*, Das Unfallhaftpflichtrecht. Gesamtdarstellung. 7. Aufl. Stand. 15. August 1961. Köln, Berlin, München, Bonn, Heymann, 1961.
- Zeidler Karl*, Massnahmegesetz und klassisches Gesetz. Eine kritik. Karlsruhe C. F. Müller, 1961.

BALIELEVEN

VIJFTIGJARIG BEPOEPSJUBILEUM VAN MR. WERNER KOLL TE ANTWERPEN

Op zaterdag, 10 februari jl., had te Antwerpen de viering plaats van het vijftigjarig beroepsjubileum van Mr. Werner Koll. De jubilaris had er aan gehouden dat deze viering op bescheiden wijze zou geschieden en beperkt zou blijven tot een enge kring.

's Middags was er in de Zaal Centenaire een receptie ingericht geworden door de oud-stagiairs en -medewerkers van de jubilaris die, wel 30 in getal, bijna voltallig aanwezig waren met hun echtgenoten. Bij hen hadden zich aangesloten de heer Stafhouder der

Balie met de leden van de Raad der Orde, de hoofden der magistratuur, de heer Voorzitter der Rechtbank en de heer Procureur des Konings, alsook de heer Voorzitter der Rechtbank van Koophandel en de heer Hoofdreferendaris. Ook de voorzitters van de Vlaamse Conferentie der Balie en van de Conférence du Jeune Barreau waren aanwezig en verder enkele intieme vrienden van de gevierde. Stippen wij aan dat de heer Buisseret, oud-minister en burgemeester van Luik er aan gehouden had voor deze gelegenheid naar Antwer-

pen te komen om zijn oud-studiemakker der universiteit te Luik te komen feliciteren.

Ontelbaar waren de bloemstukken, die de zaal versierden en die blijk gaven van de zeer grote sympathie waarvan de jubilaris in brede kring geniet.

Er werden natuurlijk toespraken gehouden. In naam van de oud-stagiairs en -medewerkers sprak Mr. René Victor om de erkentelijkheid uit te drukken van al degenen die aan de jubilaris hun eerste opleiding aan de balie te danken hebben en voor de oneindig vele diensten die hij aan allen bewezen heeft, niet enkel voor hun juridische vorming, doch tevens voor het wel-slagen van hun verdere carrière.

Daarna hield de heer Stafhouder Marcel Roost namens de Balie een diepgevoelde rede, waarin hij de verdiensten van Mr. Koll in het licht stelde.

Dat mevrouw Koll, die steeds zulk groot aandeel genomen heeft aan het beroepsleven van haar echtgenoot en die steeds zozeer zijn sterke steun geweest is, hierbij niet vergeten werd, spreekt vanzelf. Er werden haar bloemen aangeboden en aan de jubilaris werd een oud-Delftse schotel overhandigd als aandenken aan deze feestviering.

Mr. Koll, zeer bewogen door deze zo hartelijke manifestatie van genegenheid en waardering, liet in volle vrijheid zijn gemoed spreken en hield in een toon van allerdiepste oprechtheid een bedankingsrede vol emotie, die op de aanwezigen diepe indruk maakte.

Nog geruime tijd werd in een allergezelligste atmosfeer met de jubilaris en zijn familie gepraat, terwijl kwistig drank en spijs werden rondgedeeld, en het was reeds een stuk in de namiddag vooraleer de aanwezigen met tegenzin naar huis gingen.

's Avonds had in dezelfde zaal een banket plaats, ingericht door de Balie, waarbij een vijftigtal genodigden aanwezig waren. De heer Stafhouder speelde er op de borst van de feesteling het juweel der bevordering tot officier in de Leopoldsorde, die door de Regering aan Mr. Koll was toegekend geworden.

Een reeks tafelredevoeringen werden uitgesproken en spoedig steeg de euphorie ten top en het werd vrij laat vooraleer dit uiterst aangenaam feest ten einde liep.

Wij houden er aan hieronder de tekst te drukken van de merkwaardige rede, die door de heer Stafhouder Marcel Roost werd uitgesproken.

* * *

De Balie stelt er prijs op haar leden die zich in de uitoefening van het beroep hebben onderscheiden, te huldigen.

Heden doet zich een uitzonderlijke gelegenheid voor om uitdrukking te geven aan onze eerbied en bewondering voor een welgevulde en eervol doorlopen carrière.

Op 31 oktober 1911, promoveerde U, hooggachte jubilaris, als doctor in de rechten van de Rijksuniversiteit te Luik, waarop gij Uw opwachting zijt gaan doen bij Stafhouder Joseph Van Caster, en op 31 oktober 1911 werd U op de lijst der stagiairs ingeschreven.

Men had U aangeraden U in de beoefening van het zeerecht te bekwamen. Onder de vele maritieme advocaten van die tijd hebt Gij Mr. Louis Franck uitverkoren en Gij hadt het geluk door hem als stagiair te worden aanvaard.

Op wat voor een leerschool zijt Gij bij hem geweest ! Uw patroon was niet alleen een uitmuntend rechtsgeleerde en een schitterend pleiter, maar ook een man met dynamisme, dank aan wiens stuwende kracht talrijke internationale overeenkomsten en wettelijke her-

vormingen zijn tot stand gekomen. Hij was een advocaat van internationaal formaat, die in zijn specialiteit uitblonk. Maar daarenboven had hij een grondige kennis van alle handelszaken en was hij een autoriteit op financieel gebied. Hij werd bijgestaan door zijn broeder, Mr. Antoine Franck, en door Mr. Eugène Van den Bosch, die beiden nauwelijks voor hem moesten onderdoen.

In feite hadt u daar drie patroons die, elk op zijn wijze, voor Uw opleiding hebben zorg gedragen. Op dit kantoor hebt U ook Mr. Charles Boelens, later een onzer graagst geziene stafhouders, ontmoet, wiens omgang ongetwijfeld invloed op Uw verdere loopbaan heeft uitgeoefend.

Uw stagejaren vielen samen met het einde van het tijdvak dat « la belle époque » wordt genoemd, ongetwijfeld door hen die toen tot de begunstigden behoorden. Het leven was gemakkelijk, zonder zorgen. Niemand dacht eraan dat België ooit in de verwikkelingen van de wereldpolitiek kon worden meegesleurd. Het leger was klein, en daarnaast bestond er de burgerwacht, een karakteristieke instelling van de toenmalige bourgeois-samenleving. Daar U goed voor de dienst werd bevonden en bovendien in staat waart zelf Uw uniform te betalen, werd U ingelijfd, en wel in het bataljon jagers-verkenners. Tijdens Uw diensttijd zijn er ongetwijfeld moeilijke en vermoeiende ogenblikken geweest. Maar de gewone routine was een oefening 's zondags 's morgens op het Wilrijkse plein met een terugkeer naar de stad, die door Uw majoor derwijze werd geregeld dat zijn eenheid net om 12 u. 30 bij het einde van de mis op de Groenplaats aankwam, opdat de goe gemeente zijn manschappen kon bewonderen, in de volle glorie van hun groene uniformen en van hun « toile cirée » hoedjes met wapperende hanepluimen.

Maar, toen de oorlog uitbrak kreeg de burgerwacht ernstiger taken, totdat zij, een paar dagen vóór de val van Antwerpen, werd ontbonden. En de hanepluimen werden zorgvuldig weggeborgen, voor altijd.

Naar Nederland uitgeweken, hebt U aan de Stedelijke Universiteit van Amsterdam college gelopen, maar terzelfder tijd hebt U zich, met enige anderen, verdienstelijk gemaakt bij het totstandbrengen van contact tussen mensen in het bezette land en hun families in Engeland en Frankrijk, waardoor U aan zovelen dienst hebt bewezen en ook geruststelling verschaft.

Na Uw stage zoudt U bij Mr. Ed. Pecher gaan werken. Dit plan, dat dank aan de warme aanbeveling van Mr. Louis Franck was tot stand gekomen, zou eerst na de oorlog in vervulling gaan. Ook daar werd er hard gewerkt. En voor de jonge advocaat die U toen waart, werd de last gestadig zwaarder naarmate Edouard Pecher meer en meer door zijn politieke beslommeringen in beslag werd genomen. Tot aan zijn dood in 1926 rustte aldus op Uw schouders de leiding van een zeer druk kabinet. Met grote toewijding en innig plichtsbesef hebt U zich van die zware taak gekweten. Dit kunnen in de eerste plaats getuigen de talrijke stagiairs van Mr. Pecher, die U in feite hebt opgeleid, en onder wie ik slechts noem : Mr. René Victor, Mr. Gustave Van Geyt, Mr. Suz. Verbist, thans mevrouw Lilar.

Deze samenwerking met Mr. Ed. Pecher heeft ongetwijfeld een blijvende stempel op Uw loopbaan gelaten. Zij bracht Uw aangeboren vlijt tot volle ontplooiing en heeft van U gemaakt de stoere en onvermoeibare werker die wij thans bewonderen.

Spoedig bouwde U Uw eigen studie op. De talrijke zaken die Uw cliënten U toevertrouwden, wisten zij in

goede handen. Niemand had er meer zorg aan besteed of had ze kundiger kunnen behandelen.

Uw doorzettingsvermogen bij de verdediging van de door U behartigde belangen, Uw gewetensvolle plichtsbetrachting, Uw onberispelijke correctheid hebben Uw confraters ertoe genoopt U herhaaldelijk een hoge functie toe te vertrouwen. In 1945, in 1946 en in 1947 verkozen zij U tot lid van de Raad onzer Orde. De juistheid van Uw beoordelingsvermogen, Uw bedachtzaamheid in de beraadslaging hebben U spoedig het volledig vertrouwen van Uw collega's in de Raad verzekerd.

Ook de jongeren gingen voort met op U beroep te doen, en nooit te vergeefs. Uw kennis en Uw ondervinding hebt U Uw talrijke stagiairs met volle toewijding deelachtig gemaakt. De erkentelijkheid die zij U heden bij monde van de heer Stafhouder René Victor hebben uitgedrukt, heeft laten uitschijnen dat U hen allen op de goede weg naar schitterende loopbanen hebt gebracht.

Maar ook Uw andere confraters deden nooit vergeefs beroep op Uw bereidwilligheid. Talrijk zijn zij die aan Uw hulpvaardigheid veel te danken hebben.

Niettegenstaande Uw aanhankelijkheid aan een politieke partij, hebt U in Uw betrekkingen met confraters steeds allen op dezelfde wijze bejegend.

Met fierheid moogt U op de laatste halve eeuw terugzien, een halve eeuw van noeste vlijt, van onkreukbare eerlijkheid, van volledigste plichtsbetrachting.

Het rusteloos beroepsleven van de advocaat brengt mede dat hij, meer dan anderen, behoefte heeft aan onverstoorde geluk in zijn gezin. Mevrouw, wij weten hoezeer U er steeds voor bezorgd zijt geweest voor onze confrater de levensweg te effenen, hoe angstvallig U hem voor moeilijkheden en kommer hebt behoed en hoe offervardig U hem in alles hebt bijgestaan. Wij zijn er U diep erkentelijk voor.

Want mede aan U is het te danken dat wij ons heden over de succesvolle loopbaan van onze jubilaris kunnen verheugen.

Het is mij nog een groot genoegen U te kunnen melden dat de Regering uw bijzondere verdiensten heeft willen erkennen en dat het Zijne Majesteit de Koning behaagt heeft U te benoemen tot Officier in de Leopoldsoorde, een hoge onderscheiding die U zozeer verdiend hebt en waarvoor ik U in naam van de Balie mijn oprechte felicitaties aanbied.

Dierbare Confrater, ten teken van eerbied voor Uw kunde, ten bewijze van waardering voor Uw professionele deugden en ten blijke van onze diepe genegenheid biedt U de Orde een adres aan, waarin wij hebben getracht met zeer weinige woorden de gevoelens uit te drukken die ons bezielen.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

MEDEDELINGEN

Kultuurraad voor Vlaanderen

Memorandum

inzake vastlegging van de taalgrens

De Kultuurraad voor Vlaanderen wenst andermaal de bijzondere aandacht van de gezagdragers in dit land te vestigen op de dringende noodzaak de volwaardige opgang van de cultuurgemeenschappen in de hand te werken.

Deze ontwikkeling, waaraan zowel de Franse als de Nederlandse cultuurgemeenschappen behoefte hebben, kan alleen in een bestendig klimaat van wederzijds vertrouwen en seriniteit worden bevorderd.

De territoriale afbakening van de cultuurgebieden en invloedsferen is hiervoor de voorafgaandelijke voorwaarde.

Slechts in dit perspectief kan het samenleven van twee cultuurgemeenschappen in eenzelfde staatsverband een positieve betekenis inhouden.

Om deze redenen wil de Vlaamse opinie zich verzetten tegen de talentelling afgewezen, omdat de rechten van een gemeenschap niet bestendig onderworpen kunnen worden aan de willekeurige beschikking van enkelingen die niet tot deze cultuurgemeenschap behoren of niet wensen er deel van uit te maken.

Anderdeels is de uitbouw van een cultuur het werk van een gemeenschap en afhankelijk van de gezamenlijke inspanning en integratie van alle sociale gedingen.

Om deze redenen wil de Vlaamse opinie zich verzetten tegen de voortbestaan van taaleilanden die zich op het publieke vlak bestendig wensen te uiten.

De definitieve afbakening van de homogene cultuurgebieden is de essentiële voorwaarde om deze sociale integratie mogelijk te maken. Hierdoor ook zal paal en perk worden gesteld aan de dreigende expansie van de verfransende Brusselse agglomeratie. Immers, omdat historisch en ook in de toekomstige evolutie van dit land de staatkundige hoofdstad Brussel een belangrijk intellectueel, economisch en politiek centrum zal blijven uitmaken is de volwaardige opgang van de Nederlandse cultuur onmiskenbaar afhankelijk van de wijze waarop de hoofdstad voor onze cultuurgemeenschap een positieve betekenis krijgt.

Uit dezelfde overweging ondersteunt de Kultuurraad anderzijds de houding van de Vlaamse culturele verenigingen om tweetalige cultuurgebieden tot een minimum te beperken en de overblijvende overwegend Franstalige gewesten in Vlaanderen over te hevelen naar het Franse cultuurgebied.

Het behoud van anderstalige periferische gebieden in Vlaamse provincies veroorzaakte tot op heden de permanente aanwezigheid van een tweetalige administratie in de Vlaamse hoofdsteden. De recrutering en bevordering voornamelijk van het hoger kaderpersoneel in gerecht en administratie van de provincies Oost- en West-Vlaanderen, gebeurt heden ten dage nog gedeeltelijk in functie van deze tweetaligheid. Deze vereiste schept voor vele ambtenaren een psychologisch onhoudbare positie, en is één van de voornaamste oorzaken van een hardnekkige instandhouding van de zg. sociale taalgrens.

Het beginsel van de culturele homogeniteit van de taalgebieden, zoals gehuldigd door het huidig wetsontwerp tot vastlegging van de taalgrens, wordt derhalve door de Kultuurraad voor Vlaanderen in al zijn consequenties bevestigd.

De Kultuurraad is nochtans niet ongevoelig voor de verschillende argumenten, die ook van Vlaamse zijden werden geformuleerd, voor het geografisch behoud van overwegend Franstalige gebieden (o.m. Moeskroen, Komen en aangrenzende dorpen) in Vlaanderen. Ongetwijfeld zijn in deze streken sedert geruime tijd een niet onaanzienlijke groep Vlamingen geïmmigreerd. De 19e eeuwse administratieve gemeentelijke indeling hield anderzijds geen rekening met de taalgrens en het bestaan van een beperkt aantal homogeen-Nederlandse woonkernen in de gehuchten.

Het valt onmiskenbaar te betreuren dat de in het verleden gehouden talentellingen, inzonderheid deze van 1947, geen objectieve weergave waren van de reële verhoudingen in deze gebieden. Het valt evenzeer te betreuren dat de politieke urgentie van het taalgrensprobleem en de Brusselse agglomeratie heden enig uitstel noch verdaging ten bate van een ernstig en wetenschappelijk onderzoek kan toelaten.

De Kultuurraad wijst de voorstanders voor het behoud van de Franstalige gebieden Moeskroen en Komen in de provincie West-Vlaanderen nochtans op de bijzonder nijpende toestand van de Brusselse randgemeenten, waar weliswaar over een korte tijdspanne het offensief van de Franstalige inwijking in homogene Vlaamse gemeenten dreigende vormen aanneemt.

Elke vorm van talentelling of taalonderzoek in deze bedreigde Brabantse gemeenten werd en wordt nog steeds door de gehele Vlaamse opinie hardnekkig afgewezen, omdat de sociaal-economische druk van de Franstalige dominant deze telling van elke objectieve waarde ontdoet. De Vlaamse gemeenschap handhaaft daarbij het onwrikbare standpunt dat tegen deze invloed de plaatselijke Nederlandse bevolking wettelijk dient te worden beschermd.

Om deze redenen hebben alle Vlaamse culturele verenigingen, verenigd in een Actiecomité voor Brussel en Taalgrens, zich verzet tegen elke vorm van faciliteiten aan de Franse inwijkelingen in de Brusselse randgemeenten. Het moge zeer te betreuren zijn dat door de politieke urgentie en consequentie van de hierbij verdedigde principes een belangrijke groep Vlaamse inwijkelingen in de Waalse gewesten Moeskroen en Komen bij deze bestuurlijke overheveling moeten betrokken worden.

Daarbij kan de vraag gesteld worden of het administratief behoud van deze gewesten in West-Vlaanderen ooit tot een volwaardige Nederlandse identiteit van de aldaar gevestigde Vlaamse minderheden zal voeren, zonder dat in een volwaardig Nederlands onderwijsnet kan voorzien worden.

Zonder expliciet Moeskroen en Komen als wisselmunt te beschouwen voor de Vlaamse eisen inzake de Brusselse randgemeenten, meent de Kultuurraad dat alleen een zo homogeen mogelijke taalgrensafbakening onze cultuurgemeenschap definitief van de zware hypotheek der tweetaligheid zal kunnen vrijwaren.

Daarom dringt de Raad aan op een definitieve en zo duidelijk mogelijke omgrenzing van de homogene cultuurgebieden.

Indien dit beginsel met de voeten wordt getreden, wordt de basis voor een verder vreedzaam naast elkaar bestaan van deze cultuurgemeenschappen in se reeds ondermijnd.

9 februari 1962.

Europees Komitee voor Agrarisch Recht

Colloquium te Straatsburg, 16-17 december 1961

Onder de bescherming van het Europees Komitee voor agrarisch recht, werd op 16 en 17 december 1961 te Straatsburg een colloquium gehouden, waarvan de franse sectie het initiatief genomen had.

Naar ons weten is dit het eerste dat gewijd was aan de studie van het europees agrarisch recht. Zijn verdienste is er des te groter om.

De Raad van Europa had vriendelijk zijn conferentiezalen ter beschikking der deelnemers gesteld.

De Heer De Felicie, oud-Frans minister van Landbouw en advocaat bij het Hof, nam het voorzitterschap waar. Drie commissies werden samengesteld om de problemen van landpachten, samenwerkende landbouwvennootschappen en vennootschappen voor landbouwexploitatie te bestuderen.

De deelnemers hebben de bondigheid en de nauwkeurigheid gewaardeerd van de verslagen die voor de verschillende commissies voorgesteld werden, namelijk door Mr. Renier, advocaat, professor aan het agronomisch Instituut te Gemblours, Mr. Rosier, advocaat bij het Hof van Beroep te Bordeaux, de Heer Professor Menasseyre van het Franse Instituut voor Hogere studie van Agrarisch Recht en Landbouweconomie, de Heer J. Megret, directeur en de Heer Malezieux, secretaris-generaal van het voornoemde Instituut, de Heer A. Van Hulle van de Boerenbond en Mr. Trebeschi Cesare, advocaat.

De volgende onderwerpen werden tijdens de werkzaamheden van de commissies vooral ontwikkeld: de juridische staat van de exploitatie-huurder in Belgisch Recht, de samenwerkende vennootschappen en het Europa der zes, de associatie van de werknemers aan de waardevermeerdering der landbouwexploitatie, de problemen omtrent de landpachten, de vennootschappen voor landbouwexploitatie in Frankrijk, het statuut van de samenwerkende landbouwvennootschappen in België, de rol van de staat en van het beroep in zake landpachten en Amministrazioni Provinciali Italiane.

De studie der landpachten op dewelke de commissie die onder voorzitterschap van de Heer Andries, Vrederechter, (voorzitter van de Belgische Sectie van het Europees Komitee voor agrarisch recht) stond, zich toegelegd heeft, heeft de aandacht getrokken.

De tussenkomen van onze landgenoten waren talrijk en opgemerkt, namelijk deze van de voorzitter der commissie, die de ingangsvergoeding (« Chapeau ») bestreed, deze van de Heer Brutsaert van de Boerenbond, die de sociale stelling van het eigendomsrecht verdedigde en deze van Mr. Dom Théo, uit Sint-Niklaas-Waas, die het natuurlijk recht der personen om hun goederen te gebruiken en er over te beschikken, verdedigde.

De commissies hebben vastgesteld dat de harmonisering der juridische regels op het agrarisch recht toepasselijk, niet doeltreffend kan zijn, indien de verschillende landen van de gemeenschap het niet eerst eens zijn over de leidende beginselen van deze wetgevingen en over de geest die ze moet bezielen.

Zij hebben de wens uitgedrukt dat het in evenwicht brengen van de belangen van eigenaars en hun huurders zou bepaald worden met inachtnaam van de hogere belangen van de uitbating, dat gemeenschappelijke regels door bevoegde juristen der zes landen zouden uitgewerkt worden om de aktiviteit der kooperatieve vennootschappen uit te breiden met het doel, deze in Europese samenwerkende vennootschappen te veranderen, dat de wetgevingen zouden vergeleken worden,

om het vraagstuk van het voortbestaan van de kleine exploitaties op te lossen.

Wij danken de inrichters van dit colloquium en voornamelijk de voorzitter, de Heer Moyaert, sekretaris van de Belgische afdeling en juridische raadgever van de Nationale Maatschappij voor de kleine landbouwexploitaties, en al de deelnemers voor de mogelijkheid die zij gegeven hebben, de verscheidene standpunten te confronteren.

Wij betreuen dat onze wetgeving in vergelijking met deze van onze buurlanden, zo weinig vooruitstrevend is op gebied van het agrarisch recht en wij wensen de uitbreiding van de macht der rechtbanken, om juridische oplossingen te bekomen, die nader bij de werkelijkheid zouden zijn.

P. Oliviers

ERRATUM

« In het „Overzicht van de Nieuwe Wetgeving op de cheque” in ons blad van 11 februari 1962, is er onder de nummer 34, 41 en 57 spraak van de aanbiedings-termijn. Er moet gelezen worden dat de datum van uitschrijving **niet** medegerekend wordt in de termijn van aanbidding. »

Tevens is in het artikel « Oorzaken van ontbinding in de P.V.B.A. », verschenen in ons blad van 4 februari 1962, een kleine vergissing geslopen. Er dient gelezen **R. Van den Bergh** en niet **H. Van den Bergh**.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1962 - nr. 1 :

H. Du Faux, De bescherming der minderheid in de handelsvennootschap.

Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen, jrg. 1961 - nr. 4 :

G. Van Parys, Sociologisch onderzoek bij de beamten en ambtenaren van een stadsbestuur. — L. Moulin, De technocratie, schrikbeeld en bekoring van de moderne wereld.

Bulletin van de Europese Economische Gemeenschap, jrg. 1962 - nr. 1 :

De besluiten van de Raad aan het einde van het jaar 1961. — Eerste vergadering van de ministers van de geassocieerde Afrikaanse staten en Madagascar met de Raad van de E.E.G. — De conferentie over het regionaal-economisch beleid. — Gedachtenwisseling tussen de instellingen. De Verenigde Staten en de Gemeenschappelijke Markt. — Toetreding van derde landen tot de E.E.G. — Verzoeken tot het openen van onderhandelingen. — Werkzaamheden van de Gemeenschap. — Instellingen en organen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1962 - nr. 6 :

J.C. Van Oven, Een eerste indruk van het ontwerp voor het verbintenissenrecht. — L. Wichers Hoeth, Mr. J. Oppenoorth. — J. Van Der Ven, De taak van de Hoge Raad der Nederlanden. — R.J. Polak, Strijd met

betamende zorgvuldigheid of met goede zeden ? — C.P.F. Was, Art. 28 W.V.R. — Dr. Jur. G. Czapski, Verplichtingen in goudmark met « buitenlands karakter ».

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1962 - nr. 4709.

J.C. van Oven, Het ontwerp voor het zesde boek van het nieuw Brugerlijk Wetboek. — Tj. S. Visser, Obligatie van bloot-eigenaar. — Y.D.C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956.

Journal des Tribunaux, jrg. 1962 - nr. 4350 :

A. Goldschmidt, Le statut des sociétés belges ayant des sièges au Congo. — Th. Smolders et Ph. Monnoyer De Galland De Carnières, Les droits intellectuels.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1962 - nr. 1 :

J. Lehrer, Des clauses d'irresponsabilité.

Revue de Droit Pénal et Criminologie, jrg. 1962 - nr. 5 :

E. Ely, Escroquerie. — G. Houchon, Le Traitement des données quantitatives en méthodologie criminologique.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1962 - nr. 2467 :

A. Raucq, Le nouveau régime des apports en nature. — Loi du 30 juin 1961.

Recueil Dalloz, jrg. 1962 - nr. 6 :

J. Rivero, Le Huron au Palais-Royal, ou réflexions naïves sur le recours pour excès de pouvoir.

Osterreichische Zeitschrift für Öffentliches Recht, jrg. 1961 - nr. 3-4 :

A. Merkl, Zum 80. Geburtstag Hans Kelsens, Reine Rechtslehre und Moralordnung. — F. Ermacora, Das Derogationsproblem im Lichte der Wiener Schule. — P. Guggenheim, Lokales Gewohnheitsrecht. — H. Hausmaninger, « Bellum iustum » und « iusta causa belli » im älteren römischen Recht. — E.C. Hellbling, Österreichische Verfassungsfragen im Lichte der Reinen Rechtslehre. — F.A. von der Heydte, Die bona fides und die einzelne Rechtsnorm. — J.L. Kunz, Die definitive Formulierung der Reinen Rechtslehre. — R. Marcic, Reine Rechtslehre und klassische Rechtsontologie. — Th. Mayer-Maly, Gibt es einen richtigen Ort des Jurisprudenz ? — E. Melichar, Die Rechtsprechung des österreichischen Verfassungsgerichtshofes und die Gesetzgebungsorgane. — R. Parker, Individuelle Verwaltungsentscheidung oder generelle Verordnung ? Die amerikanische Lösung. — L. Pitamic, Prinzipien des Verwaltungsverfahrens nach österreichischem und jugoslawischem Recht. — H.P. Rill, Zur Abgrenzung des öffentlichen vom privaten Recht. — H. Schambeck, Ordnung und Geltung. — I. Seidl-Hohenveldern, Die völkerrechtliche Haftung für Handlungen internationaler Organisationen im Verhältnis zu Nichtmitgliedstaaten. — M. Stockhammer, Was ist Gerechtigkeit ? — A. Verdross, Recht, Staat und Reich in der Dichtung Grillparzers. — R. Walter, Wirksamkeit und Geltung.